EKİM

İşçi sınıfının kurtuluşu kendi eseri olacaktır

BÜTÜN ÜLKELERİN PROLETERLERİ, BİRLEŞİN!

Sayı: 196, 1 Ağustos '98

Reformist solun yeni yönelişi ve devrimci görevler

Bataklığı seven bataklığa gömülür!

Sosyal-reformist akımlar, konum ve çizgileriyle devrimci siyasal mücadeleyi zayıflattıkları ölçüde, nesnel olarak düzene hizmet etmiş olurlar. Düzen ile devrimin cepheden karşı karşıya geldiği istisnasız her durumda tutumları düzenden yanadır. İşçi emekçi hareketini düzen içi hedeflerle oyalayıp yormak, dahası kötürüm etmek, yığınlara burjuva bilincin değişik biçimlerini taşımak temel misyonlarıdır. Seçim dönemleri, burjuva reformizmiyle ittifaklar kurmak kaygısı, konum ve çizgilerinin doğal bir uzantısıdır. Bu, düzen solu halkası üzerinden düzene bağlanmak demektir.

Kitle hareketinin devrimcileştiği veya düzen ile devrimin cepheden karşı karşıya geldiği momentlerde, reformist sol akımların gerçek konum ve kimlikleri daha açık bir şekilde ortaya çıkar. ÖDP çizgisindeki yönetim, '95'de Gazi Halk direnişi günlerinde kamu çalışanlarının önceden kararlaştırılmış eylemlerini iptal etmişti. '96 1 Mayıs'ını izleyen karşı devrimci kampanya döneminde, bu akımlar düzenin yanında yerlerini aldılar. Devrimcilere karşı düzenin ağzıyla konuşmakta herhangi bir sakınca görmediler. 1 Mayıs'lar hemen her dönemde, devrim ile düzenin boy ölçüştüğü günlerdir. 97 ve 98 1 Mayıs'ları, sosyal-reformist akımların sendika bürokrasisi ile işbirliği halinde düzen cephesinde yerlerini almalarına tanıklık etti.

Reformist solun üç ana akımından biri olan İP, bir dönemdir artık açıktan açığa devlet solunu temsil ediyor. 28 Şubat sonrası süreçte ise, bu parti devleti savunmada işi tam bir arsızlığa vardırdı. Yıllardır devrimcilere ve Kürt yurtseverlerine düşmanlığı zaten bir çizgi haline getirmişti. Şimdi bunu, tekelci sermayenin sınıf egemenliğinin belkemiği ve gerçek icra gücü olan Amerikancı ordu savunuculuğu ile birleştirdi. Ulusal pazar, ulusal burjuvazi, iç piyasa argümanları ile tekelci burjuvazinin sınıf egemenliğinin örtüsü oluyor. Bugünkü "sol güç birliği" projesinin mimarı olan İP, yıllardır her seçim öncesi "sol blok" projeleri geliştirir durur. Düzenin resmi solundan beklediği yanıtı alamadığı ölçüde bunlar ortada kalır. 28 Şubat sonrası süreçteki tutumuyla İP, artık reformist soldan bir ölçüde ayrı olarak, düzen solu içinde değerlendirilmesi gereken bir konum kazandı.

Politik çizgisinde 25 yıldır sürekliliği olan İP'ten farklı olarak bugünün iki ana reformist odağı olan ÖDP ve EMEP, 70'lerin devrimci demokrat kimliğinde 12 Eylül yenilgisiyle birlikte yaşanan tasfiye ve dejenerasyonun ürünü akımlardır. Bunların öncellerinin pratikte radikal devrimci oldukları dönemdeki programları dahi burjuva reformizmi ile uzlaşmaya fazlasıyla açıktı. Dönemin revizyonist-reformist akımlarının CHP ile ittifakları, daha 70'li yıllarda bunlardan bazıları üzerinde yankısını buluyordu. '77 seçimlerinde, bugünün ÖDP'sinin gövdesini oluşturan Devrimci Yol, üstü örtülü de olsa tabanının CHP'ye oy vermesine göz yummuştu. Kurtuluş ise, faşist terörün dozajı arttıkça CHP parlemento grubunu "göreve" çağırmayı bir alışkanlık haline getirmişti. TDKP, 12 Eylül'ün hemen sonrasında, programında henüz hiç bir değişiklik yokken, Ecevit'e demokrasi uğruna mücadelede ittifak çağrısı yapmış, aynı arayışı 84'de bu kez Ecevit'in DSP'si

üzerinden tekrarlamış, üstelik bu tür bir ittifak arayışını stratejik çerçevede teorize etmişti. 12 Eylül bunları devrimciliğine pişman ettiği yerde, burjuva reformizmiyle her türlü ittifak arayışı tasfiyeciliğe batmış bu akımlar için politika yapabilmenin ve varoluşun önemli bir koşulu haline geldi.

ÖDP'nin düzenin resmi solu ile ittifak arayışları yeni değildir. Heterojen yapısından gelen iç sorunlara rağmen, hep bu yönde eğilimler içinde oldu. '97 baharında, darbeye karşı erken seçim taktiği olarak sol birlik projesini geliştirdi. EMEP, ideolojik geleneği, politik kültürü nedeniyle, burjuva reformizmi ile ittifak girişimi, bünyesinde daha yoğun sorunlar ortaya çıkaracağı bir harekettir. Devrimci kılıkta yürütülen sosyal-reformizm, bu partinin iç ikliminde sürekli çelişkiler beslemektedir. Yakın dönemde bu partiden kopup, komünist harekete yönelen devrimciler bu iç sıkıntı ve gerilimlerin dolaysız ürünü ve tanığıdırlar. Diğer taraftan, liberal şeflerin tabanı oyalayıp, adım adım düzene bağlamada küçümsenmeyecek mesafeler aldıklarını biliyoruz. Susurluk sonrası yapılan demokratik Türkiye açılımı ve gittikçe vurgusu ağırlaştırılan "ulusal ekonomi", "ulusal burjuvazi" ve milliyetçi tonda bir "bağımsızlık" çizgisi, bu hareketi ideolojik politik planda zaten burjuva reformizmine bağlıyor. Yakın dönemde orta burjuvazi ile ittifakın teorisinin yapılmasının arkasındaki hesap ve niyetler, dolaysız olarak CHP ile ittifakın zeminini hazırlamaya dönüktür. Ulusal burjuvazi, ulusal ekonomi savunusunun, İP çizgisinin karakteristik özelliği olduğu gözetilirse, EMEP'in son dönem vurgularının anlamı daha açık görülür. EMEP burjuva reformizmi ile işbirliğine fazlasıyla hevesli ve yatkındır, yeter ki tabandan gelen tepkileri bloke etmeyi kolaylaştıracak bir ortam olsun.

Peki, sosyal-reformizmin, düzen ve düzen solu karşısındaki bu açık zaafiyetine, onunla siyasal işbirliğine duyduğu bunca istek ve eğilime rağmen, somutta bu işbirliği bugüne kadar neden gerçekleşmedi? Yanıt için öncelikle yeni dönemin getirdiği farklılıklara kısaca işaret edelim.

70'lerde ciddi bir devrimci kitle hareketliliğinin olduğu koşullarda, düzen solunun tutumu da bugünkünden farklıydı. Düzen solu, etkin bir sosyal demagoji yürütüyor ve bunu kitleleri aldatmayı kolaylaştıran belli politik çıkışlarla birleştirebiliyordu. Bu tutum, TKP, TİP, TSİP vb. sosyal-reformist akımların o gün CHP'de temsil edilen düzen solu ile işbirliğine, gerçekte ise bu akımların düzene yedeklenmesine uygun bir ortam yaratıyordu.

'80'lerden sonra ise durum farklıdır. 24 Ocak programının 12 Eylül faşizmi eliyle uygulanmasının üzerinden kısa bir süre geçmiş olmasına rağmen, 80'lerin sonundan itibaren düzenin iktisadi krizi yeniden gündemleşti ve gitgide ağırlaştı. Aynı dönem uygulanan iktisadi politikalar ise, orta burjuvazinin tekelci burjuvaziye bağlılığını ve tabiyetini pekiştirdi. Öte yandan süreklileşen iktisadi kriz ortamı, bunun beslediği sosyal-siyasal sorunlar, yanısıra önemli bir etken olarak Kürt sorunu, düzen solu dahil bütün düzen partilerini aynı program etrafında birleştirdi ve tekleştirdi. 80'lerin ikinci yarısından itibaren bu çok belirgin bir özelliktir. İstikrarlı bir devrimci kitle hareketinin olmadığı koşullarda sosyal demagoji düzen solu için özel bir ihtiyaç olmaktan çıktı. Yeni dönemde düzen solunun artık burjuva reformist bir programı ve konumu dahi yoktur. İşçi ve emekçilerin iktisadi ve demokratik güncel taleplerini formüle etmek, bunlar için mücadele etmek bir yana, sosyal demagojiden bile uzak durmaktadır. Son CHP kongresi, düzen politikalarının açıktan, dolaysız savunusuna sahne olmuştur. Piyasa ekonomisinin, özelleştirmenin, globalleşmenin vb. programlaştırıldığı yerde, elbette, işçi sınıfı ve emekçilerin taleplerine dönük sosyal bir demagojiye bile yer kalmamaktadır.

Bugün hala sosyalizm iddiası taşıyan reformist sol akımlar ise, herşeye rağmen alt sınıfların belli kesimleriyle bağlantılı politik akımlardır. Bunlar, yığınların ekonomik, demokratik sorunları ve talepleri konusunda duyarlılıkları olan, bu alanlarda iyileştirmeler isteyen akımlardır. Yığınların kısmi ekonomik, sosyal talepleri ve genel planda demokratikleşme için mücadele ederler. Bu nedenle, düzenin resmi solu sosyal demagojiden dahi belirgin biçimde uzak durduğu ölçüde, demokratikleşme istemek bir yana özel savaş destekçiliğinde sağ partilerle

yarıştığı ölçüde, sosyal-reformist akımlar için uygun bir işbirliği ortamı doğmadı.

Düzen soluyla bütün ittifak arayışlarına rağmen, bütün düzen partilerinin MGK-TÜSİAD çizgisinde tekleştiği, katılaşmış bir terör rejiminin süregittiği bir ortamda, sosyal-reformist akımlar, resmi siyaset alanının dışında, ilerici toplumsal muhalefet güçlerinin bir parçası olarak kalabildiler.

Reformist solun yeni yönelimleri

Yaklaşan seçim süreci ve KESK kongrelerinde yaşanan gelişmeler, sosyal-reformist sol akımların düzen solu ile ilişkilerinde ve toplumsal-siyasal rollerinde önemli değişikliklere işaret ediyor.

KESK, '91 sonrası sınıf hareketinin önemli ölçüde kırıldığı bir evrede göreli olarak ciddi bir mücadele dinamizmi gösterdi ve toplumsal muhalefete belirli bir ölçüde soluk oldu. Grevli-TİS'li sendika talebi etrafında geniş bir kamu emekçi kitlesini seferber eden ve taban dinamizminden beslenen kamu emekçi hareketi, düzen için önemli bir sıkıntı kaynağı oldu.

ÖDP, başından beri kamu emekçi hareketi içinde, özellikle de sendika yönetimlerinde ciddi bir ağırlığa sahiptir. KESK'teki ÖDP çizgisi, yönetimleri birlikte paylaştığı diğer reformist akımlar gibi, şimdiye kadar tabandaki dinamizmin önünü açmaktan geri durdu. Fakat, taban basıncının ve kendiliğinden hareketin kabarışlarına da bir biçimde ayak uydurdu. ÖDP'liler, daha önceki genel kurullarda EMEP'lilerle ve özellikle yurtseverlerle, hatta yer yer devrimcilerle yönetimleri paylaşmaktan geri durmadılar. Son genel kurullarda ise farklı bir çizgi ve tutum ile karşı karşıyayız. ÖDP'liler, merkezi bir tutum olarak, İP ve CHP'lilerle ittifakı, Kürt yurtseverleriyle ise yollarını belirgin biçimde ayırmayı tercih etmiş durumdalar. KESK'in kitle çalışmasında ve eylemlerinde asıl yükünü taşıyan militan mücadeleci kesimlerin yönetimlerden tecriti bunu tamamlamaktadır. Kongrelerde İP ve CHP eliyle örgütlenen şovenist çıkışlara zemin hazırladılar ve bir biçimde destek verdiler. Tüm bunlar, ÖDP şahsında sadece seçimlere dönük, yönetimleri alma hesabına dayanan bir politik manevradan kaynaklanmıyor. Kongreler döneminde kamu emekçi hareketi için ortaya koydukları platform, yukarda sıraladığımız pratik tutumların politikada önemli bir yön değişikliğinin ürünü olduğunu gösteriyor.

Hareketi sokak eylemleri ile yormamak ve üretimden gelen gücü yerli yersiz kullanmamak türünden gerici bir söylem ile ona gerçek dinamizmini kazandıran militan mücadele pratiğinden, haklılık ve meşruluk çizgisinden uzak tutmak... Grevsiz TİS'siz yasanın "herşeyin sonu olmadığı" söylemiyle sermaye iktidarının saldırısına boyun eğmenin zeminini hazırlamak... Daha geniş kesimleri örgütlemek adı altında, temel siyasal sorunlardan ve istemlerden, buna dayalı bir mücadele çizgisinden uzak durmak... Bununla bağlantılı olarak mücadeleci, devrimci, yurtsever kesimleri tecrit etmek... Hakları kazanmaya giden yolun, üye genişlemesi ve sendikal kurumsallaşmadan geçtiği demagojisiyle, koflaşmanın ve bürokratikleşmenin yolunu düzlemek... Grevli TİS'li sendika hakkını kısa vadede kazanmak konusunda hayalci bir beklenti içinde olmamak adına, hareketin kendi mücadele gücüne olan güvenini kırmak vb. vb.

Tüm bunlar, KESK yönetiminin ve ÖDP çizgisinin geçmiş dönemlerde de belli ölçülerde savunduğu, yer yer fiilen sergilediği, fakat taban dinamizmi ve basıncı, hareketin gücü ve ileri dinamikleri vb. nedenlerle, bir çizgi haline getirip cepheden savunamadığı yaklaşımlardır. Gelinen yerde ise yaşanan, ÖDP şahsında, sosyal-reformizmin düzenin resmi solunun çizgisine yedeklenmesi, ve bu yedeklenme yoluyla düzen solu halkası üzerinden MGK-TÜSİAD politikalarının etki ve denetim alanına kaymasıdır. Dolayısıyla bu, işin özünde alana dönük düzen politikalarının temsilciliğine soyunmak, tuttuğu mevzileri düzenin hizmetine sunmak anlamına gelmektedir. Bu KESK'in, ESK ile MGK-TÜSİAD çizgisine yedeklenen DİSK ve TÜRK-İŞ konumuna çekilmesi sürecidir.

Diğer taraftan ülke bir süredir yürütülen tartışmalar ve son olarak mecliste alınan kararla birlikte yavaş yavaş bir seçim atmosferine girmiş bulunuyor. Seçimler çeşitli siyasal akımların gerçek konum ve çizgileriyle açığa çıktığı dönemlerdir. Emekçi kitlelerin

meşru mücadelesine ve sokaklara güç yetiremeyen, parlementoda varolmayı kendisi için yaşamsal gören reformist sol akımlar için ise seçim dönemleri apayrı bir önem taşır. Bu akımların aslında uzunca bir süredir düzenin resmi solu ile ittifak arayışı içinde olduğunu belirttik. Şimdiye kadar düzenin tutumundan, düzen solunun konumundan ve kendi iç sıkıntılarından kaynaklanan nedenlerle imkan bulamadıkları düzen solu ile ittifak girişimlerinin yaklaşan seçim süreci üzerinden yeniden hız kazandığı görülüyor. Seçimlerde sol birlik konulu panellerde böyle bir ittifakın yolu düzlenmeye çalışılıyor. İP zaten böyle bir girişimin fikir babasıdır ve pratikte mimarıdır.

Aynı şekilde ÖDP de bunu uzun dönemdir savunuyor. Aynı tutumu utangaçca savunan EMEP ise, "emekçilerin iradesinin parlamentoya yansımasını sağlamak için, yoksulların çıkarları için taleplerde birleşirsek her parti ile seçim ittifakına varız" diyerek, gelinen yerde düzenin resmi solu ile seçim işbirliğine açık ve istekli olduğunu ortaya koyuyor. Bu süreçte asıl yeni olan ise sermaye iktidarının ve düzenin resmi solunun bu akımlara dönük tutumudur. Düzen solu, emekçi yığınların taleplerini savunmakta ve etkin bir sosyal demagojiye girişmekte bile henüz bir yenilik yapmaksızın, reformist sol akımlarla seçim ittifakını mümkün gördüklerini belirtiyor. KESK kongrelerindeki gelişmelere seçimler vesilesiyle düzen solu ile ittifak arayışları eklendiğinde, reformist solun yeni yönelişi daha açık görülür hale gelmektedir.

Reformist solun yeni yönelişini hazırlayan süreç ve etkenler

Susurluk skandalı kurulu düzendeki çok yönlü çürüme ve kokuşmayı devletteki çeteleşme üzerinden açığa vurmuştu. Oysa düzen bunu kendi imajını yenilemenin bir "fırsat"ı olarak değerlendirdi. Sömürü ve baskının kaynağı, çürüme ve kokuşmanın temel toplumsal dayanağı tekelci sermaye, onun vurucu gücü faşist ordu ve borazanı kokuşmuş medya burada kendilerine özgü roller üstlendiler. Holding patronları ve onların tam denetimindeki medya bir anda "temiz toplum ve demokrasi" havarisi kesildi ve ordu aynı manevrayı laiklik bekçiliği üzerinden sergiledi. Bu manevralar düzenin temel dayanak ve kurumlarının, baş sorumlusu oldukları çürüme ve kokuşmanın sorumluluğundan geniş kitleler nezdinde sıyrılmalarını bir ölçüde de olsa sağladı. Yanısıra bu, düzenden "temiz toplum ve demokrasi" beklentilerini körükledi. Bu dönemin gelişmeleri, sosyal-reformist akımlarda "demokratik Türkiye" açılımları şeklinde karşılık buldu.

Bu dönem, Genelkurmayın bütün bir siyasal yaşamı tekeline almasına, düzenin acil ihtiyaçları doğrultusunda bir yeniden şekillendirme çabasına tanıklık etti. Onyıllardır devrime karşı bir dalgakıran olarak düzen eliyle beslenen ve özellikle 80'li yılların ikinci yarısından itibaren sosyal demagojiyi etkili bir biçimde kullanarak hızla güçlenen dinsel gericilik, 28 Şubat çıkışıyla Genelkurmay tarafından hedef tahtasına çakıldı. Böylelikle hem dinsel gericiliğin geriletilip terbiye edilmesi, hem de laiklik-irtica ekseninde ilerici toplumsal muhalefet güçlerinin MGK çizgisine yedeklenmesi amaçlandı. Darbe sopası ise etkin bir tehdit aracı olarak kullanıldı. Hükümet olduğu dönemde RP'nin sergilediği bazı ölçüsüz tutumlar, aynı dönem Genelkurmay'ın dinsel gericiliğin boyutlarına ilişkin açıklama ve müdaheleleriyle birleşerek, özellikle orta sınıflar üzerinde yaygın bir etki alanı buldu. Bu dalga sosyal-reformist akımların tabanını da değişik ölçülerde yaladı.

Susurluk-28 Şubat sonrası dönem, reformist solun demokratik Türkiye ve laik cumhuriyet halkalarından sadece düzene değil, aynı zamanda TÜSİAD-MGK politikalarına yedeklenmesi süreci oldu. Gizli ve gerçek anayasa sayılan yeni Milli Siyaset Belgesi'nde "ılımlılaşan sol" olarak düzen tarafından taltif edilen reformist sol akımlara yeni dönemde yeni roller biçildi. Bastırılıp örselenen dinsel gericiliğin yığınlardaki hoşnutsuzluğu sosyal demagojiyle emecek bir kanal olmaktan bir ölçüde çıkarılarak MGK politikalarına yedeklenmiş bir solla dengelenmesi gerekiyordu. Sonu gelmeyen iktisadi-sosyal ve siyasal saldırıların, işçi emekçi yığınlarda yaratacağı hoşnutsuzluğu oyalayıp yorarak yatıştıracak, ileri dinamikleri kötürümleştirecek, denetim altında tutacak "sol" bir kanal açmak gerekiyordu. Bu çerçevede düzen solunun güçlendirilerek

emekçiler için yeni bir barikat haline getirilmesi ve bunun devrimci hareketin tecrit ve ezilme çabasıyla birleştirilmesi gündeme getirildi.

Fazlasıyla teşhir olmuş CHP'nin bu işlev için kendi başına yetersiz kalacağı açıktır. Yıllarca özel savaş hükümetlerine ortak olmuş, MGK-TÜSİAD çizgisinden şaşmamış CHP gibi bir partinin imajını bir parça düzeltmesi, sol maske takabilmesi gerekiyor. Bu açıdan, reformist sol ile ittifaka, onların sol imajına ve seçim çalışmasında dinamik güçlerine ihtiyacı var. Yığınların ileri kesimlerinde belirli bir etkisi olan, dahası sendikalarda bazı mevzileri ve KESK üzerinden kamu emekçi hareketinin tepesini tutan reformist akımlar, CHP şemsiyesi altında ve belirli sınırlar içersinde yürütecekleri sosyal demagoji ile "sol" kanal açılmasına hizmet edeceklerdir.

Düzenin "ılımlılaşan sol"a biçtiği bu uğursuz rol, işçi ve emekçi yığınların günlük mücadelesini örgütlemek, sınırlı iktisadi demokratik kazanımlar elde etmek vb. noktalarda dahi bir esnemeyi içermiyor. Reformist sol akımlara, ancak, emekçi yığınlar kendiliğinden veya devrimcilerin öncülüğünde harekete geçtikleri zaman, kitleleri denetim altında tutmak ve mümkün olan en geri sınırlar içine çekmek için müdahele rolü biçiliyor.

Susurluk-28 Şubat ile açılan dönemde, düzenin politik müdaheleleri ve açılımları, faşist terör ve tehdit uygulamalarıyla kolkola gitti. Düzenin politikalarının hayat bulması ancak böyle mümkün olabilir. Bütün süreç boyunca sallanan darbe sopası, işçi ve emekçi eylemlerine dönük sistematik saldırı, fiili sıkıyönetimi meşrulaştırmak için çıkartılan yeni yasa ve genelgeler (İller idaresi yasası, kriz yönetim merkezi, kamu emekçilerine ve öğrenci gençliğe dönük saldırılar çerçevesinde çıkartılan yeni yasal düzenlemeler) bu sürecin ürünüdür.

Geçtiğimiz bahar aylarında emekçi kitle hareketi yeniden ivme kazandı. Bu gelişme karşısında sermaye iktidarı terör saldırısına yeni bir hız verdi. Düğmesine basılan sivil faşist saldırılar, 4 devrimcinin gözaltında kaybedilmesi, azdırılmaya çalışılan şovenizm, toplumsal muhalefetin elindeki demokratik mevzilere dönük saldırılar ve Akın Birdal'ın vurulması bu yeni saldırı dalgasının unsurlarıydı. Düzen böylelikle bir taraftan kitle hareketinin gelişmesini ve devrimcileşmesini terörle ezmeye ve boğmaya çalışırken, diğer taraftan bu kitle hareketi içinde belli demokratik mevzileri elinde tutan reformist akımlara da gerekli mesajı vermiş oluyordu. Düzen tarafından çizilen sınırların ötesinde politika yapmanın ağır bedelleri bu akımlara hatırlatılırken, ancak düzen solunun şemsiyesi altında "laik demokratik Türkiye" çizgisinde bir "sol" politikaya yaşam ve icazet hakkı tanınabileceği gösterilmiş oluyordu. Seçimlerde düzen soluyla ittifaka ilişkin tartışmaları, KESK'te Kürt yurtseverlerine ve devrimcilere karşı alınan tutumu, eylem alanlarından ve militan mücadele pratiğinden uzak duruşu, tüm bunları tekelci burjuvazi-MGK çizgisinde hizaya gelmenin göstergeleri saymalıyız.

Seçimlerin ve parlamenter zeminde politika yapmanın reformist sol akımlar için her zaman temel önemde olduğunu söyledik. Emekçi yığmların meşru militan mücadelesine önderlik gücü olmayanlar için, bu anlaşılır bir durumdur. Dahası, seçimler ve parlamento zemini, düzen için her zaman muhalif akımları terbiye etmenin ve kendi güncel politikalarına tabi kılmanın temel araçlarıdır. Öte yandan reformist akımlar temsil ettikleri kitle gücü ve sendikalarda tuttukları mevziler üzerinden parlementoda temsil edilmeye haklarının olduğunu düşünüyorlar. Bu aynı zamanda reformist sol kimliğin temel bir boyutu olan kariyerizmin ve çıkarcılığın kendisine yaşam alanı bulacağı en uygun zemindir.

Son bir nokta: ÖDP türünden akımlar 24 Aralık 95 seçimlerinde HADEP ile yaptıkları "emek, barış, özgürlük" bloğunun kendilerine parlementoya girme imkanı vermediğini gördüler. Dahası bu, özellikle düzen içinde ve düzen güçleri ile ilişkilerinde edinmek istedikleri konum açısından bir sıkıntı kaynağı oldu. Halen, düzenin Kürt sorununa ilişkin bir tutum değişikliğine gitmediği, tersine şovenizmi azdırmayı tercih ettiği koşullarda, sosyal-reformist akımlarca, eski seçim deneyiminin derslerinin gözönünde

bulundurulacağını söyleyebiliriz.

Sonuçlar ve görevler

Sosyal-reformizmin konum ve tutumundaki bu değişiklik, yaratacağı sonuçlar açısından ciddi ve önemli bir gelişmedir. Herşeyden önce; "Basit bir evrensel gerçekten dolayı bu böyledir. Her toplumda ve her zaman, düzen, yığınların nispeten ileri kesimlerini, her çeşidiyle reformizmi en etkin biçimde kullanarak şu ya da bu ölçüde dizginlemeyi ve kontrol altında tutmayı başarabilmiştir. Oysa yığınların nispeten ileri kesimleri, toplumda ileriye doğru bir hareketlenmenin, devrimci yığın hareketindeki yol açıcı bir gelişmenin potansiyel motorudur. Yığınların en ileri kesimlerindeki bir hareketlenme, onların ortaya koyabilecekleri her ciddi etkinlik, daha geniş ve daha geri kesimlerin sarsılmasında, uyanmasında ve giderek hareketlenmesinde temelli bir rol oynar. Yığın hareketinin gelişme diyalektiğinin bir temel özelliğidir bu."

"Kaba burjuva reformizmi, yığınların ileriye, sola açık daha geniş kesimlerini dizginleme rolü oynarken, "sosyalist" ya da "devrimci" kılıklı olanlar bu sola açık kitlenin en ileri kesimlerini düzen içi bir bakışa ve davranışa mahkum etmektedirler." (*Ekim*, 15 Eylül '94, sayı:105, başyazı)

Sosyal-reformizmin değişik kesimleri, farklı hız ve tonlarla da olsa, ilerici muhalefet saflarından kopup düzen cephesi içinde yerlerini almaya belirgin biçimde yöneliyorlar. Bu ilerici muhalefet güçlerini bölmek, devrimci hareketin yedekleyebileceği kesimleri düzene bağlamak demektir. Sosyal-reformizmin elinin altında tuttuğu mevzileri düzenin hizmetine vermek demektir. Şovenizm zehirinin emekçi yığınların ileri kesimlerine de bulaşma tehlikesi demektir. İşçi emekçi hareketi içinde mücadeleci güç ve dinamikleri kötürümleştirmek için, geçmişte olduğundan daha planlı, programlı ve daha aktif bir çaba sergilemeleri demektir.

Bu gelişme karşısında reformist akımların gerçek konum ve yüzleriyle açığa çıkması bir avantajdır, diye düşünenler çıkabilir. Fakat burada gözden kaçırılmaması gereken kendine özgü bir durum var. Yükselen bir devrimci kitle hareketi veya devrimci bir akımın yürüttüğü sistematik bir mücadele, reformist sol akımların gerçek yüzlerini açığa çıkartıp onları düzenin kucağına itmiyor. Tersine, düzen bunları, ellerindeki mevzileri emekçi yığınların mücadelesine ve devrimcileşmesine karşı kullanmak üzere daha ileri düzeyde teslim alıyor. Bir başka ifadeyle söz konusu olan, kitlelerin mücadeleleriyle yaratılmış ve bugün reformist sol tarafından denetim altında tutulan mevzi ve olanakların boşa çıkarılması, düzenin dolaysız denetimine alınmasıdır.

Aynı zamanda, Kürt özgürlük hareketinin ve toplamda devrimci hareketin tecrit edilme çabası demek olan bu adım boşa çıkartılamadığı takdirde ciddi bazı siyasal sonuçlar üretecektir.

Geleneksel devrimci hareketin değişik kesimleriyle bu saldırıyı göğüsleyecek, ne idelojik-politik, ne de örgütsel bir yeteneğinin olmadığını biliyoruz. Reformizmin daha doğrudan bir biçimde düzen politikalarına yedeklenmesi süreci, geleneksel devrimci hareket üzerinde tasfiyeci bir basınca dönüşecektir.

Bilindiği üzere, siyasal özgürlüklerin kazanılması devrimci hareketin devrim stratejisinin temelini oluşturmaktadır. Bu, son tahlilde, devrimci veya reformcu yol ve yöntemlerle burjuva düzenin demokratikleştirilmesi programıdır. Geleneksel küçük-burjuva devrimci akımlar kitle hareketinin güçlü olduğu, ve bu temel üzerinde özgüvenlerini korudukları bir evrede, demokrasi sorununu devrim sorunu olarak ele almakta belli bir ısrar gösterebiliyorlar. Fakat bu koşullar tersine döndüğünde ise aynı devrimci demokrat program ve kimliğin hızla sosyal reformizme evrilebildiğini sayısız örnekten biliyoruz.

Türkiye'de 90'ların başından bu yana işçi sınıfı ve emekçi kitle hareketi taşıdığı güçlü potansiyellere rağmen, çözülememiş önderlik boşluğu nedeniyle ağır bir sancı ve gelgitler yaşıyor. Kitle hareketi, düzenin faşist saldırı ve tahkimatı nedeniyle, her bir adım ileri çıkışının ardından iki adım geriye çekilerek

tamamlıyor. Bu durum yapısal sorunlarla yüzyüze olan devrimci hareketin saflarında süreklileşen bir tasfiyecilik, özgüven yitimi ve reformculaşma sürecini besliyor. Gazi direnişiyle açılan dönem, ilk önce bir toparlanmaya neden olsa da, 96 1 Mayıs'ı sonrası düzenin çok yönlü saldırısı altında gerileyen kitle hareketi geleneksel devrimci hareketin pratikte en radikal kesimlerinin şahsında dahi sağa savrulmaya yol açmıştı. Bu doğaldı. Çünkü, Gazi direnişinin açtığı evrede semtlerdeki heterojen emekçi dinamiğinden beslenen bu akımlar olmuştu ve kitle hareketinin kırılması öncelikle bu hareketlerin güven ve perspektifini sarsmıştı. "Demokratik halk anayasası" açılımları bu dönemde yapıldı. 96'dan 98'e uzanan bu sancılı dönem, bazılarının ise işçi-emekçi hareketinin potansiyellerine inancını ve özgüvenini kaybetmesine ve giderek Kürt ulusal hareketine tutunma çabasına yol açtı.

Şimdi bu tabloya reformist solun daha da sağa kayarak düzen soluna yedeklenmesi ekleniyor. Düzen ve rejimin kendi programını sosyal reformizme dayattığı, sınırlı demokratik mevzileri bile dağıtmaya ve teslim almaya yöneldiği bir ortamda, halihazırdaki güçsüzlük duygusu ile beraber toplam tablo, geleneksel devrimci hareketi ayrı kanallardan da olsa reformist solun adım adım terkettiği "mevzilere" doğru itecektir.

"Siyasi çözüm" çizgisinin pratikte stratejik yeni konumlanış haline dönüşmesi süreciyle beraber, ulusal hareketin geleneksel devrimci hareket üzerindeki ideolojik-politik basıncı ayrı bir anlam kazandı. Siyasal çözüm çigisi çok doğal bir biçimde kendine ittifak unsuru olarak öncelikle sosyal reformistleri buldu. Bu, sosyal reformist akımların meşruiyetini ve etki alanını genişleten bir rol oynadı. Diğer taraftan ise bu, çizgiye yedeklenen devrimci gruplar için tam bir tasfiye süreci demek oldu. Şimdi yeni olan bu dalgaya yeni hareketlerin kapılmasıdır. PKK'nin devrimci bir çizgi izlediği dönemde bunun anlam ve önemini anlamayanlar, şimdilerde ulusal hareketin düzen içi "siyasal çözüm" çizgisine yedeklenebiliyorlar. Bunun bu akımlar üzerinde tasfiyeci sonuçlar yaratacağı kesindir. Reformist akımların bir bölümünün ya da tamamının giderek devlet soluna dönüşmesi süreci bu tasfiyeyi hızlandıracak, daha sancısız hale getirecek bir etkendir. Son KESK genel kurullarında yaşandığı gibi, reformist solun şovenizme kayıtsız kaldığı bir ortamda, "onurlu bir barış" çizgisini ve ruhunu bundan alan bir demokrasi mücadelesini sahiplenmek kolaylaşacaktır.

Söylediklerimiz açık gerçeklerdir. Türkiye'de işçi sınıfı ve emekçi hareketinin devrimci güç birliğine gerçekten ihtiyacı vardır. Bu, reformist sol akımların en azından bir bölümünün ilerici muhalefet saflarından koparılıp MGK çizgisine çekildiği bir evrede özellikle yakıcı bir ihtiyaçtır. Komünistler '96 1 Mayıs'ı sonrası az çok benzer bir süreçte bu soruna büyük bir samimiyetle yaklaştılar. Ama yaşanan pratik deneyimler devrimci hareketin bugünkü tablosundan ciddi bir devrimci güç ve eylem birliği sonucu beklemenin boşuna olduğunu gösterdi.

Devrim hedefi günceldir!

Tablo bir yönüyle gerçekten rahatsız edicidir. Sermaye iktidarı iktisadi ve siyasi krizini şimdi yeni saldırıların imkanına dönüştürmekte önemli bir mesafe almış durumda. Laiklik-irtica ekseniyle emek sermaye arasında süren sınıf mücadelesini perdelemek, emekçi yığınların ileri kesimlerini en azından hareketsiz kılmak için bütün gücüyle yükleniyor. Buna düzenin Susurluk devletinin her düzeydeki faşist tahkimatı ekleniyor. Reformist sol akımların son dönem yönelişleri ve geleneksel devrimci hareketin yapısal zaafları düzen için bulunmaz imkanlar oluyor.

Ama bunlar tablonun sadece bir yüzüdür. İşçi sınıfı ve emekçilerde biriken patlama dinamikleri, henüz gerçek bir yenilgiyle kırılmamış mücadele istek ve azmi, aslında düzen adına her şeyin bıçak sırtında olduğunu gösteriyor. İşçi sınıfının devrimci önderlik boşluğu giderildiği takdirde bütün tablo tersine dönebilir. O zaman, bugün düzen adına imkan görünen hemen herşey tersine, devrimin elinde bir silaha dönüşecektir.

EKİM

Sınıf hareketine devrimci müdahale ve sınıf içinde kadrolaşma

Siyasal faaliyetimizin bugünkü yönü ve düzeyi giderek daha çok sayıda işçi ilişkisine ulaşmamızı olanaklı kılıyor. Pratik sınıf çalışmamızın dolaysız sonucu olarak kurulan bu ilişkilerin düzeyleri kuşkusuz ki farklılıklar göstermektedir. Bunun böyle olmasında şaşılacak bir yön de yoktur. Böylesi bir durumla bundan böyle de karşı karşıya kalacağız. Sözünü ettiğimiz farklılıkların ortaya çıkardığı ve çıkartacağı devrimci sorumluluklar bu yazımızın konusu değildir ve ayrıca irdelenmesi gereken hususlardır. Bu yazıda daha çok ileri işçi ilişkileri temeli üzerinde kadrolaşmanın ve faaliyetimizi bu ileri güçlere dayanarak sürdürmenin sorunları üzerinde duracağız.

Bilindiği üzere, 3. Genel Konferansımız o günkü örgütsel durumumuza ilişkin olarak, sınıf ve kitle dışı dar kadro örgütü tanımlaması yapmıştı. Bu durumun artık aşılmaya başlandığı ise ilkin "Sınıf çalışmamızın güncel durumu" başlıklı başyazıda (bkz., *Ekim* sayı: 172. 1 Temmuz 1997), ardından da Ağustos '97 MK toplantısında yapılan değerlendirmeler üzerinden ortaya konulmuştu.

Bugün her cephede örgütsel güç birikimimizin fabrika zeminine dayalı bir çalışmayı başlatmış olmanın, bu temel üzerinde mevcut güç birikimini dönüştürmenin ve sınıf faaliyeti içinde kadrolaşmanın sorunlarını yaşamaya başlamış bulunuyoruz. Sözünü ettiğimiz bu kadrolaşmanın bir yanı mevcut güç birikiminin dönüştürülmesi ve yetkinleştirilmesidir. Bir öteki ve daha önemli olanı ise bizzat sınıf içinde kazanılan güçlere dayalı kadrolaşmadır. Sınıfın bugünkü öncü ve ileri kuşağından kazanılan öğeler üzerinden kadrolaşmak ise bugünkü kadrolaşma faaliyetimizin en temel ve en önemli alanıdır.

Bugünkü ilerici, öncü işçi kuşağının kadrolaştırılması ve siyasal faaliyetimizin yürütücüsü asıl güçler haline getirilebilmesi, öncelikle bu kesimin özelliklerini iyi tanımayı, hangi süreçlerden geçtiklerini iyi bilmeyi gerektirir. Bu kuşak, politik ve militan bir işçi hareketinin içinden gelmediği gibi, birleşik bir işçi hareketini de özdeneyimi ile görüp tanıyabilmiş değildir. Daha çok mevzi direnişler ve onlarla dayanışma etkinlikleri düzeyinde eylemli bir süreç yaşamıştır. Bu durumun bugünkü ileri işçi kuşağının gelişip serpilmesinde ikili bir zorlanma alanı yarattığını belirtelim. Birincisi; eylemli sürecin bu dar sınırları devrimci bir kimlik gelişiminde baştan belli sınırlılıkları da beslemektedir. İkincisi, yine aynı süreçteki politik öğe zayıflığı sınıf içinde doğal/siyasi öncü ikileminin sürmesine de zemin olmaktadır.

Örneğin, tekstil alanındaki siyasal sınıf çalışmamız genç ve deneyimi zayıf güçlere dayanmaktadır. Buna rağmen doğru bir yönlendirme ve gerekleri gözetilerek yerine getirilmiş bir eğitim faaliyeti ile bu güçlere dayanarak sözkonusu işkolunda mesafe almak olanaklıdır. Fakat, bu aynı güçlerle sözgelimi metal alanında mesafe almak çok zordur. İki sektördeki ileri işçi kuşağının düzeyinde önemli bir farklılık olması sözünü ettiğimiz sorunun asıl kaynağıdır. Kuşkusuz ki bugün bu iki eğilim arası açı çalışmamız içinde daralmaktadır.

Sınıf hareketine devrimci müdahale süreci içinde kadrolaşma

Siyasal faaliyetimiz içinde kadrolaşmada zorlanma alanlarının başında devrimci siyasete yeterince ilgi duymayan işçi kuşağına karşı yaklaşımımız gelmektedir. Tek tek işçilerle olduğu kadar mevzi direnişler vesilesiyle karşı karşıya bulunduğumuz işçi kesimlerine karşı da devrimci siyaseti taşımakta tutuk davranıyoruz.

Sorunu şöyle açabiliriz. Bugün bir yandan mevzi bir direnişe müdahale sürecinde

sözkonusu direnişe destek örgütlemeye ve devrimci bir tarzda önderlik etmeye çalışıyoruz. Bir yandan da "hücre tipi" zindanlara karşı bir çalışma yürütüyoruz. Komünist bir siyasal hareket olarak böylesine çok yönlü bir çalışma yürütüyor olmamızın anlaşılmayacak bir tarafı olmasa gerek. Fakat, faaliyetimizin pratik örgütlenişine baktığımızda sözünü ettiğimiz bu ikili faaliyetimiz neredeyse tamamen ayrı alanlar olarak kalabiliyor. Dahası, bu ayrılığı ortadan kaldırmak için kafa da yorulmayabiliyor. Halbuki bu alanlar arası açıyı kapatmak, grevdeki işçiye anti-faşist propaganda yapmak ya da bir cezaevi önü basın açıklamasına, Cumartesi Anaları eylemine çağırmak değildir yalnızca. Ki bunlar ne kadar verimli olduğundan bağımsız olarak zaten yapılmaktadır. Peki bu aynı şeyi tersinden bir girişime konu etmek de gerekmez mi? Hücre tipine karşı oluşturulan güçbirliği platformunun eylem ve etkinliğini greve ziyaret temelinde gerçekleştirmek, grev yerine ziyaretimizde bunca zindanın sadece devrimciler için değil, işçi sınıfı ve emekçiler için de inşa edildiğini grevci işçilere anlatabilmek ve işçileri hücre tipi uygulamasına karşı eyleme çağırmak gibi. Siyasal faaliyetimizin örgütsel karşılığını alabilmemiz, böyle bir faaliyet tarzının istisnai girişimler olmaktan çıkarılıp egemen ve etkili hale gelmesini gerektirir.

Somut bir örnek üzerinden devam edelim. Makina Kalıp grevi boyunca EKİM'ci tutsakların zindanlardan gönderdikleri maddi destek ve dayanışma mesajlarını sözünü ettiğimiz tarzda bir faaliyeti örgütlemenin bir fırsatı haline getirebilirdik. Böylelikle işçi kitlelerine somut olgular üzerinden toplumsal-siyasal gerçekleri açık ve anlaşılır bir tarzda anlatabileceğimiz gibi, hücre tipi zindanlara karşı protesto faaliyetimizi güçlendirecek, toplumsal tepkiyi de artırmış olacaktık. Tutsak aileleri ve demokrat avukatlara kadar doğal muhataplarına gerilemiş bir protesto çabası gerçekliği gözetildiğinde bu tür bir çalışmanın önemi ayrıca artmış demektir. Bugün bu tür bir anti-faşist gündem vesilesiyle sendikacılardan imza almak dışında hiç bir şey yapılmıyorsa bunun arkasında devrimci faaliyeti kısırlaştıran bir düşünüş tarzı ve buna uygun bir davranış pratiği bulunmaktadır. Devrimci demokrasi için bu zaten şaşırtıcı değildir. Saflarımızda ise iki faktör bu tür bir algıyı beslemektedir. Birincisi nesnellikten kaynaklı bir yöndür. Yani sınıf hareketinin politik sınıf bilinci açısından son derece geri bir düzeyde bulunuyor olmasıdır. İkincisi de, geleneksel küçük-burjuva devrimcilik anlayışının yeterince aşılmamış olmasıdır.

Şimdi bu iki faktörün belli sonuçlarına bakabiliriz. Sınıfın bugünkü ileri kesimlerinin tutukluklarının, hatta direnişlerde sendikanın ötesinde bir inisiyatif koymaktan uzak tutumları ölçüsünde biz direnişlerle zorunlu bir ön süreç yaşamak zorunda kalabiliyoruz. Bu, eğer önden bir çalışmamızın da olmadığı bir fabrikaysa ayrı bir gereklilik halini alıyor. Böyle olunca önsüreç bizim direnişe fiili bir destek konumunda kalmamızı doğuruyor. Başka türlü bir tavrın bizi baştan yalıtacağı bir tablo içinde bu anlaşılır bir durumdur. Fakat sonrasında, hem direnişin olgunlaşması ve sendikaların ister ihanet ister uzlaşıcı eğilimleriyle, hem de bizim direnişle bu ön süreç sonucunda kurduğumuz bağlarla belirlenen bir kritik dönem yaşanıyor. Biz işte bu kritik dönemi erkenden tahlil etmek ve verili bilinç ve eğilimlerinin ilerisine çıkmak eğilimindeki işçilere ve direnişe önderlik etmede henüz geç kalıyoruz. Hızlı akan bir süreç içerisinde müdahalede gecikmek aslında süreci etkileme olanağını değerlendirememek oluyor.

Makina Kalıp grevine müdahale pratiğimiz bu söylediklerimiz açısından son derece öğretici ve uyarıcı özellikler taşımaktadır.

Konumuz açısından çıkartılması gereken sonuçlardan ilki, böyle bir direnişe müdahale süreci içersinde işçileri devrimci çalışma ve örgüte çağırma işinin gündemimize girmemiş olmasıdır. Ya da bu açıdan son derece edilgen davranmış olmamızdır. Politik çalışmada kadrolaşma bir sonuçtur. Sonuçları devşirilemeyen bir çalışma ise bir angaryadır.

İkincisi ve ilkinin hem sebebi ve hem de bir sonucu olarak işçi ilişkilerini yalnızca ilişki olarak görmektir. Böylece işçilerden kadrolaşmak ve fabrika tekeline oturmuş hücreleşmek idealleştirilip bir başka tarihsel döneme erteleniyor. Ya da gelişmemizin gelip dayandığı parti düzeyi pratikte değil, kağıt

üzerinde kabullenilmiş oluyor. Halbuki bugün değişik kesimlerden devrimcileşenlerin kendine özgü zayıflık ve üstünlük yanları olduğu gibi işçilerin de dönemden kaynaklı daha eşitsiz bir gelişim tabloları olması hiç de şaşırtıcı değildir.

Eğer tüm devrimci hareketlerden ayrı olarak sınıfın sadece hareketli olduğu dönemlerde değil, durgun olduğu dönemlerde de sınıf çalışmasını temel alma ayırtediciliğinden bahsediyorsak bunun özgül sorunları üzerine de kafa yormalıyız. Öteden beri özellikle söylüyoruz ki bizim için gerekli olan, yönü sınıfa dönük bir örgüt değildir. Bu olsa olsa bir geçiş, bir basamak olarak anlam taşır ve ancak bu dönemden ileriye ertelenmemiş bir şekilde sınıfın içinde onun öncüsü olarak örgütlenmenin bir ayağı olabilir.

İşçi ilişkilerini kadrolaştırmak kendiliğindenliğe bırakılamaz

Sosyalist siyasal sınıf çalışmamızın en zayıf hali içinde bile öncü işçilerle siyasal planda yakınlaşıyoruz. Ama neredeyse her şey kendiliğinden en ileri düzeyde açıklığa ulaşmadan bir pratik tutum almıyoruz. Böyle bir gelişim evresi içinde bazı süreçler sürüncemede bırakılıyor, fırsatlar yitiriliyor ve iradi, bilinçli hiç bir müdahalemiz olmaksızın süreçler yaşanabiliyor. Örgütleyebileceğimiz, siyasal faaliyetimizin aktif yürütücüleri haline getirebileceğimiz işçiler bile sıradan ilişkiler olarak kalıyor. Bunun karşılıklı ilişki içinde anlamı düşünülürse sorunun hiç de işçi devrimcilerin bir kaçından yoksun kalmak olmadığı da anlaşılır.

Sınıf içinde kadrolaşma sorununu daha planlı bir tarzda yaşamamız demek, yarınki bir direnişe ve greve çok daha güçlü bir politik önderlik/müdahale olanağı demektir. Komünistler olarak 1995'den beri öne çıkmış hemen tüm mevzi direnişlerin politik deneyim ve birikimini taşıyoruz. Ama geldiğimiz evrede bu tür direnişlerin politik anılarını biriktirmeyi değil, örgütsel birikimini süreklileştirme sorumluluğundayız. İster kazanım ister yenilgiyle bitsin, iktisadi ve sendikal talepler etrafında gerçekleşmiş direnişler düzlemi üzerinde ilişki kurduğumuz öncü işçileri devrimci siyasal düzeye kazanmak hayati bir sorumluluk ve gerçekçi bir hedeftir. Aşamacı algılardan uzaklaşmak da bunun bir parçası ve sonucu olacaktır.

Nasıl ki tek tek işçileri devrimci siyasal çalışmaya kazanmak için bir ön süreç/zaman mutlaklığı yoksa, bir işçi direnişine önderlik için de mutlak bir ön süreç yaşama zorunluluğumuz yoktur. Genel bir eğilim olarak bunun yaşanması başka bir şeydir, bu genel eğilimin her örnekte yaşanmasını beklemek ayrı bir şey. Köhler gibi örneklerde de görüldüğü gibi, bazı direnişlerde kritik evreler erken yaşanmaktadır. Biz bu tür bir süreç içerisinde ön süreç yoksunluğu yüzünden atıl ve tavırsız kalamayız. Devrimci siyasal çalışmada önderlik sorumluluğu ancak tüm altyapısına sahip olduğu garantili dönemlerde değil, her süreçte gösterilebilmelidir.

***

Ek bir olgu olarak belirtelim ki sınıf içinde kadrolaşma ile bugünkü kimi kadrolarımızın sosyal kökeni arasındaki sınıfsal farklılıklar büyütülmemelidir. Çünkü, sınıf içinde konumlanmış güçlerimiz hem fabrikalara girerek hem tüm sosyal hayatlarını doğallıkla ve politik yaşamlarına paralel tarzda kurmalarıyla ve siyasal sınıf faaliyetinin kendisiyle sınfsal dönüşüm süreci içersindedir. Zorunluluklardan ötürü fabrikada konumlanamayan yoldaşlarımız ise siyasal sınıf hareketinin geliştirilmesinin günlük uğraşları içindedir. Şimdi bunu örgüt alanında, organlarımıza daha çok işçi yerleştirerek bir üst düzeyde pekiştirmeliyiz. Bu avantajlara rağmen hala sosyal uyumsuzluklar ya da organda paralizasyon eğilimleriyle karşılaşırsak artık bu sınıf dışı tutumlarla birlikte dönüşüme kapalı sınıf dışı unsurları da yapımızın dışına taşıyacağız. Bugün bizim karşımızda tek tek ve rastlantısal işçileri kazanma durumu değil, bir bütün olarak sınıftan beslenen bir örgüt olma dönemi duruyor.

Partinin kazanıldığı iddiasını anlamak ve her pratik tutumu bu temele bağlı kılmak! Günün görevi budur.

İllegal örgüt ve legal çalışma üzerine

Devrimci siyasal faaliyetin en zor alanlarından biri, legal ve illegal çalışmanın başarılı bir şekilde birleştirilmesidir. Devrimci mücadeleler tarihi, doğru bir politik perspektif ve buna uygun düzenlenmiş bir pratik uygulama ile ele alınmadığında, legal alanın kullanımının devrimci hareketlere bir tuzağa dönüştüğüne ilişkin örneklerle doludur. Yakın geçmişimizde tasfiyeci bir ideolojik savrulma yaşayan devrimci-demokrat hareketlerin, kolayca liberal demokrat bir kimliğe bürünebilmelerinin ardında küçük-burjuva ideolojik-politik kimlikleri kadar örgütsel kimlikleri de vardır.

Komünist hareket, komünist bir sınıf partisinin ancak illegal-ihtilalci bir temel üzerinde yaratılabileceğini, legal çalışmanın ancak illegal örgütlenmiş devrimci bir örgüte dayalı olarak ele alındığında gerçek amaca hizmet eden bir "istismar alanı" olabileceğini vurgulamış ve kendi pratiğini de buna göre geliştirmiştir. '90'lı yılların başında yaşanan tasfiyeci-liberal rüzgarın hareketimizin içinde de bir etki alanı bulmasının ardından, bu eğilime karşı yürütülen mücadele, bu konuda hareketin güçlü bir ideolojik birlik sağlamasını da kolaylaştırmıştır.

İllegal örgüt ve legal çalışma ilişkisi birçok yazıya konu olmuş, bu açıdan hareketin saflarında yeterli açıklık sağlanmıştır. Bu nedenle, bizde öncelikli olan, perspektif planında bir açıklık yaratmak değil, sahip olduğumuz ideolojik-politik perspektifi günlük politik faaliyet içinde yaratıcı bir tarzda hayata geçirmektir. Bu, bu alanda ciddi bir mesafe almış, birçok çalışma alanında başarılı pratikler sergilemiş, belli bir refleks kazanmış ve hiç de küçümsenmeyecek bir deneyim birikimi sağlamış olmamıza rağmen böyledir.

Siyasal sınıf faaliyeti pratiğinin içinde giderek bir ustalık kazanılmaktadır. Çalışmanın içinde edinilen deneyimlerin hareketin bütününe maledilmesi oranında başarılı taktiklerin geliştirilebilmesine olanak sağlamaktadır. Bu, sınıf pratiğinin içindeki yoldaşlarımızın, gündelik pratiklerinden yola çıkarak elde ettikleri dersleri döne döne işlemelerinin ve işlenenleri daha büyük bir dikkatle izlemelerinin ne kadar büyük bir önem taşıdığına işaret etmektedir.

Açık çalışmanın sadece yasal mevzilere dayalı olarak sürdürülebileceği, ya da açık alan faaliyetinin salt bir yayın faaliyeti olduğu gibi anlayışlar yanlıştır. Esas olarak aşılmış bir sorun olmakla birlikte, böylesi anlayışların saflarımızda da yer yer ortaya çıktığı biliniyor. Sorunun esasları çerçevesinde aşılmış olması öncelikle anlayış düzeyinde, ikinci olarak belli kadro ve birimlerin pratiği şahsında aşılmış olması anlamına geliyor. Yazımızın ileriki bölümlerinde daha ayrıntılı ele alacağımız bu çalışma tarzını siyasi çalışmamızın tümünde ve en yaygın şekliyle gerçekleştirmek önümüzde bir görev olarak duruyor. Bugüne kadar yarattığımız çeşitli çalışma araçları da bu yeni tarzı hayata geçirebileceğimiz güçlü araçlardır.

Siyasal faaliyet kapasitesi ve legal çalışma

Legalitenin etkin ve devrimci istismarı mahalli önderliklerimizin etkin bir politik faaliyet yürütebilmeleri ile birebir bağlantılıdır. Başarılı bir siyasal faaliyet gerçekleştirebilmek için sendika, dernek, kitle örgütleri, siyasi partiler, gazeteler, bültenler, işçi platformları vb. çok çeşitli legal ve yarı-legal olanakları kullanmanın zorunluluğu açıktır. İllegal bir örgütün illegalitesini koruyarak çalışma yürütebilmesi, sınıf kitlelerine dönük siyasal faaliyet içinde olabilmesiyle olanaklıdır. İllegalitenin en iyi örtüsü sınıf kitleleri ve toplumsal harekettir.

"Parti, illegal Sosyal-Demokrat çekirdeklerden meydana gelir. Bu illegal Sosyal-Demokrat çekirdekler de, kendilerine çeşitli legal işçi örgütlerinden oluşan mümkün olduğu kadar geniş ve dal budak salmış bir ağ

şeklinde 'kitle içinde çalışmak için dayanak noktaları' yaratmak zorundadırlar.(Lenin, *Örgütlenme, Aydınlık Yayınları,* sf.168.)"

Örneğin, bölgesindeki sendikaları, çeşitli kitle örgütlerini, vakıf, lokal, dernek vb. yerleri siyasal faaliyetinin ihtiyaçları çerçevesinde kullanamayan bir örgüt birimi, bölgesindeki sınıf ve kitle hareketine nasıl nüfuz edecek, onun bilgisine nasıl sahip olacak, giderek ona önderlik edecek düzeye nasıl gelecektir? Kitle hareketinin durgun olduğu dönemlerde bu tür alanları kullanmak daha da özel bir önem taşır. Özellikle içinden geçtiğimiz dönemde legalitenin çok daha etkili bir kullanımını gerçekleştirebiliriz ve gerçekleştirmeliyiz. Kitle hareketinin geliştiği bir dönemde ise kuşkusuz önümüze yepyeni olanaklar çıkacaktır.

Devrimci siyasal çalışmamızın temel zemini fabrikalardır. Ancak, fabrika hücreleri temelinde örgütlenmeyi partinin sadece örgütsel şemasını ifade etmek için kullanılmıyoruz. Fabrikalar işçilerin üretim gücünü kullanmak için toplandığı bir yer olduğu gibi aynı zamanda sermaye sınıfı ile karşı karşıya geldiği bir savaş cephesidir.

İşçi sınıfının düzenle karşı karşıya geldiği bir yer olmasına karşın fabrika, örgütlenmenin yürütüleceği tek mekan olarak algılanamaz. Fabrika işçilerinin bulunduğu tüm alanlar ve mekanlar, kurum ve kuruluşlar devrimci çalışmanın alanıdır. Belirli bir fabrikaya yönelik bir çalışmada bile o fabrikada çalışan işçiler yaşam alanlarının bütünü içinde kavranabilmelidir. İşçilerin gidip geldiği sendikalar, kitle örgütleri, mahalle kahveleri vb. birer çalışma alanı olarak kabul edilmelidir.

Bu çerçevede bir çalışmanın yürütülebilmesi öncelikle çalışma tarzının da buna uygun olarak biçimlendirilmesini, daha doğrusu yetkinleştirilmesini gerektirir. Kendi sosyal yaşamımızın da buna uygun düzenlenmesi, emekçi kitlelerin günlük yaşantısına girebilmemiz, yaşamımızın doğal bir parçası olarak sendikaya, kahveye, fabrikadaki arkadaşımızın evine gidebilmemiz, onları evimize davet edebilmemiz böyle bir çalışma tarzını hayata geçirebilmesinin bir ön koşuludur. Sınıf kitlelerine önderlik edebilmek ancak böyle bir kadro yapısına ulaşmamız ve sınıf temelinde yürütülen böyle bir siyasal çalışmanın ürünlerini alabilmemizle mümkün olacaktır.

Siyasal gelişmelerin seyri bugün kullanabildiğimiz açık çalışma alanlarının düzen tarafından kapatılmasına, her türlü kitle hareketinin polis tarafından ağır bir şekilde bastırılmasına vb. yönelebilir. En ağır baskı koşullarında bile sınıf kitlelerininin belli yerlerde yoğunlaşmasını engellemek mümkün değildir. Bunu gerçekleştirebilecek hiç bir güç yoktur. Öyleyse komünistler, işçi sınıfının bu yoğunlaşma ve canlanma noktalarını bulmalı, yaratmalı ve sınıf kitlelerinin önünde, sermaye sınıfına karşı mücadelenin en önünde yürümelidir.

Demek ki, sosyalist siyasal çalışmada sınıf ve kitle hareketinin devrimci temelde geliştirilmesi, bunun için emekçi kitlelere devrimci bilinç taşınması, yayınların dağıtımı, kitle ve sempatizan ilişkilerinin geliştirilmesi, yeni fabrikalarla, ilerici işçi kuşağıyla vb. somut bağların kurulması sözünü ettiğimiz mevzilerden gereğince yararlanmayı gerektirir. Tersi durumda, örgütün kendi içine ve yakın çevresine sıkışan kapalı bir pratik yaşanır. Böyle bir pratik sınıf ve kitle hareketinin ihtiyaçlarına cevap vermek ve bu çerçevede deneyimler kazanmak şöyle dursun, iç sorunların ortaya çıkıp artarak büyüdüğü bir organ pratiği ortaya çıkarır.

Lenin, illegal parti hücreleri ve partiye bağlı işçi kurullarından bahsederek şöyle der: *"Bu hücreler ve işçi kurulları bazan sayıca az olsalar bile, parti geleneğiyle ve örgütüyle ve belli bir sınıfsal programla birbirlerine bağlanacaklardır. Böylece partinin sosyal-demokrat iki ya da üç üyesi dahi, amorf benzeri bir yasal örgüt içinde batıp yokolmaktan sakınabilecekler, her koşul altında, her durumda parti çizgisini izleyebilecekler, çevrenin kendilerini yutmasına izin vermedikleri gibi, tüm parti ruhuyla kendi çevrelerini etkileyebileceklerdir. (Lenin, Tasfiyecilik Üzerine, syf. 36)"*

"Kitle içinde çalışmak için dayanak noktaları" yaratmak alanında bugüne kadar belli bir mesafe almış olmamıza karşın, hala da ciddi zorlanmalar yaşamaktayız. Bunun bir yönü alışkanlıklar, yanlış illegalite kavrayışları olsa da, -ki bunun üzerinde ayrıca duracağız- diğer yönü ve daha önemli olanı da siyasal önderlik kapasitesindeki yetersizliklerdir. Legal kitle örgütleri bir yanıyla bir etkinlik alanı, bir örgütlenme alanı iken, diğer yanıyla sınıf ve

kitle hareketinin nabzını tutabilmemizi sağlayan araçlardır. Hemen bir örnek verelim. Sendikaların bir çoğu dışardan bakıldığında hareketsizdir. Öncü işçiler, temsilciler doğru dürüst gidip gelmez. Bu yüzden buralara gidip gelerek boşuna kürek çektiğimiz gibi bir izlenime kapılırız. Halbuki, birçok sendikanın bize dışardan görünmeyen yüzünde bir hareketlilik vardır. Örneğin bir yerde bir sendikal örgütlenme yürütülüyordur. Bir başka yerde işveren, temsilci ya da işçilere çıkış vermeye hazırlanıyordur. Farklı anlayıştaki ileri işçiler arasında gergin tartışmalar yaşanıyordur. Yönetimlerden istifalar olmaktadır vb. vb. Bize bunların ancak küçük bir kısmı yansır. Örneğin yürütülen bir sendikal örgütlenme direnişe dönüşürse, ya da bir yerde arka arkaya yapılan işten atılmalara karşı bir tepki örgütlenirse bizim haberimiz olur.

Halbuki bir siyasal önderlik kurumu oluşturabilmek için çalışma alanımızdaki bütün gelişmelerin bilgisine mümkün olduğu kadar erken ve tam sahip olabilmeliyiz. Deyim yerindeyse alanımızda bizden habersiz kuş uçmamalı. Ama, bu ancak kitlelere dönük süreklileştirilmiş bir siyasal faaliyetin gerçekleştirilmesi ile sağlanabilir. Kuşkusuz bu, aynı zamanda bir güç, bir nicelik sorunudur da. Ama, nicelik sorunun esasını oluşturmaz. Nitekim, kendi pratiğimizden biliyoruz ki, 3-4 kişilik bir çalışma sırasında alanımızdaki gelişmeleri çok daha yakından izleyip müdahale edebiliyorken, 8-10 kişilik bir çalışma sırasında bir çok gelişmeden haberimiz dahi olmayabiliyor.

Çalışma alanımızdaki gelişmelere daha yakından nüfuz ettikçe, doğal olarak bir takım sorunlara müdahale edebilecek bir düzeye geliriz. Bu sorunlara müdahale etmek için, bugün çeşitli araçlara da sahibiz. Her şeyden önce haftalık çıkan ve yaygın bir şekilde dağıtılabilecek bir politik yayın organımız var. Bölgemizde, diyelim bir fabrikada yaşanan işten atılmaları, bir sendika genel kurulunda yaşanan iç çekişmeleri ya da hesaplaşmaları, bir yerel eylemi, çeşitli baskıları vb. teşhir etmek için ne kadar çaba gösteriyoruz? Burada yaşanan zorlanmaların birinci nedeni, sorunlara siyasi çalışmanın ihtiyaçları cephesinden bakamamaktır. Sorunları kendi dar çerçevesinde ele almaktır. Zorlanmanın ikinci nedeni ise legal çalışmayla illegal çalışmayı doğru bir şekilde birleştirememektir. Hala bir takım gelişmeler üzerinden "açıktakiler yazsınlar" anlayışıyla hareket edilebilmektedir. Bugüne kadar yapılan bunca tartışmaya rağmen PYO'nun açığa, MYO'nun örgüte ait bir yayın olduğu düşüncesi kırılamamıştır. Her iki yayının da aynı çizgiye ve siyasal bünyeye ait olduğu bilinciyle, her iki çalışma alanının da her iki yayını beslemesi gerektiği ilkesel planda kabul edilse de, pratikte hayata geçirilmemektedir.

Kitle çalışması ve güvenlik önlemleri

Legalitenin etkin kullanımında güvenlik sorunlarına gösterilecek dikkat büyük bir önem taşımaktadır. İllegal örgütün legal çalışma alanlarından yararlanması, bu alanı istismar etmesi, açık alan çalışmasından farklı bir tarzda yürütülmek zorundadır. Bunun sağlanabilmesi örgütsel güvenlik kurallarına titizlikle uyulmasını gerektirir. Örneğin güvenlik kurallarını ihlal edecek tarzda yatay ilişkiler geliştirilmesi, faaliyet açısından gerekli olmayan bir takım randevuların konulması, kitle örgütleri vb. üzerinden gereksiz telefon kullanımı, siyasi polisin sıkı denetiminde olan yerlerin amaçsız kullanılması, siyasal kimliğimizin yerine örgütsel kimliğimizin ortaya konulması, kitle örgütlerinin kullanımından sonra kontrollerin yapılmaması, ilişkilerimizin telefonlarının şifrelenmeden taşınması vb. bir çok sorun hala yaşanabilmektedir. Böyle davranışlar asla kabul edilemez. Bu tip davranışlar, ihtilalci devrimci bir kadronun değil, olsa olsa legalizm cenderesinden çıkamamışların tutumları olabilir. Devrimci bir kadro en açık çalışmada bile, ihtilalci bir örgütün mensubu olduğunu unutamaz.

Partili kadronun örgütsel gizliliğini ve güvenliğini sağlayan şey, ihtilalci örgüt bireyi olmaktan gelen kuralların titizlikle uygulanması ve doğal bir konumla kitleler içinde eriyerek devrimci faaliyeti sürdürebilmesidir. Parti organlarından birinde yer alan bir yoldaşımız bir fabrika temsilcisi, bir sendika yöneticisi, bir öncü işçi konumu üzerinden devrimci kimliğiyle tanınıyor olabilir. Bu son derece doğaldır. Burada gizlenmesi gereken siyasal kimliği değil, örgütsel kimliği ve konumudur. Bu durum elbetteki sözkonusu yoldaşa özel dikkat gerektiren bir sorumluluk yüklemektedir.

Bu sorumluluk, örgütsel ilişki ve işleyişini düşmandan gizlemektir. Bunun için azami bir titizlik göstermektir. Sözkonusu yoldaşımız bir falso yapmadığı, doğal konumunu siyasal çalışmanın geliştirilmesi için ustalıkla kullanmayı başardığı müddetçe düşmanın yapabileceği hiç birşey yoktur. Elbetteki çok özel durumlarda düşmanın tutumu da farklı olacaktır. İhtilalci bir parti de zaten bu durumlarda farklı tedbirler alacaktır.

Faaliyet alanlarının ortaklaştırılması sorunu

Partinin kitlelere dönük başarılı bir siyasi faaliyet yürütebilmesi seçilmiş alanlar üzerinde doğru saptanmış politikalarla her alandan birbirini güçlendiren bir çalışmanın örgütlenmesini gerektirir. Bu kuşkusuz herşeyden önce bir merkezi koordinasyon sorunudur. Ancak bu koordinasyonun gerçekleştirilmesi olayın büyük ölçüde teknik bir boyutudur. Çalışma alanında yürütülen politik faaliyetin yönlendirilmesi ise çalışma alanlarındaki politik önderliklere kalır. Ortak yönelişin farklı alanlardaki yoldaşların biraraya gelmeleriyle gerçekleştirilebileceği düşüncesi aslında mekanik bir faaliyet tarzının kurgulanması ve ciddi güvenlik sorunlarının ortaya çıkması anlamına gelir. Gerçekte ortak yöneliş ancak sınıf hareketinin kendi içinde gerçekleştirilen bir önderlik kurumlaşmasıyla sağlanabilir. 1 Mayıs öncesinde gerçekleştirilen "Devrimci 1 Mayıs İçin İşçi Platformları" buna en güzel örnektir. Örgüt güçlerimizin bir taraftan bir politik önderlik mekanizması yaratabilmesi, diğer taraftan kitle çalışması içinde gizlenebilmesi için bu gibi yaratıcı örnekleri çoğaltmak, yeni yol, yöntem ve biçimler bulmak önümüzdeki süreç içinde acil bir görev olarak kabul edilmelidir.

II. Enternasyonal oportünizmi üzerine...

(Baştarafı s.23'de)

yenen ve tüm küçük-burjuvaziyi, köylülüğü, darkafalıları, aydınları ***tarafsızlaştıran bir sınıfın*** iktidarı olduğunu kavramamışlardır.

Kautsky ve Macdonaldlar sınıf mücadelesini lafta kabul edip, gerçekte ise tarihin, proletaryanın kurtuluşu için mücadelenin en tayin edici anında; devlet iktidarını ele geçirdikten sonra, yarı-proletaryanın desteklediği proletaryanın, bu iktidarın yardımıyla sınıf mücadelesini ***sürdürdüğü*** ve ***sınıfların ortadan kaldırılmasına*** kadar götürdüğü anda unutuyorlar.

Gerçek filistenler olarak "Bern" Enternasyonali'nin liderleri özgürlük, eşitlik ve demokrasi üzerine burjuva-demokratik lakırdıları tekrarlayıp, özgür ve eşit haklara sahip ***meta sahipleri*** üzerine düşüncelerin kırıntılarını yinelediklerini görmüyorlar, proleteryanın devlete "özgürlük" için değil, düşmanlarını, sömürücüleri, kapitalistleri ***ezmek için*** ihtiyaç duyduğunu anlamıyorlar.

Kapitalizmin ölmesi gibi, meta sahibinin özgürlük ve eşitliği de ölmüştür. Kautsky ve Macdonald ona yeniden hayat veremeyecekler.

Proletaryanın sınıfları kaldırmaya gereksinimi var -proleter demokrasinin, proleter özgürlüğün (kapitalistlerden, meta değiş-tokuşundan özgürlüğün), proleter eşitliğin (***sınıfların*** eşitliği değil -bu bayağılığı Kautsky ve Vandervelde iddia ediyor- sermayeyi ve kapitalizmi ***deviren*** emekçilerin eşitliğinin) gerçek içeriği budur.

Sınıflar var olduğu sürece sınıfların özgürlüğü ve eşitliği burjuva aldatmacadır. Proletarya iktidarı ele geçirir, ***egemen*** sınıf haline gelir, burjuva parlamentarizmi ve burjuva demokrasisini paramparça eder, burjuvaziyi bastırır, ***tüm*** diğer sınıfların kapitalizme geri dönme yönündeki ***bütün*** girişimlerini ezer; emekçilere ***gerçek*** özgürlük ve eşitlik verir (ki bu ancak üretim araçları üzerinde özel mülkiyetin kaldırılmasıyla gerçekleştirilebilir), onlara sadece "hakları" değil, burjuvazinin ***elinden alınmış*** olan ***şeylerin*** gerçek kullanımını verir.

Proletarya diktatörlüğünün (ya da aynı şey olan Sovyet iktidarı ya da proleter demokrasinin) ***bu*** içeriğini kavramayan, bu sözcüğü boşuna kullanmış olur.

"Devlet ve Devrim"de ve "Proleter Devrim ve Dönek Kautsky" broşüründe ele aldığım bu düşünceyi burada daha ayrıntılı geliştirmem olanaksız. Bu notları Bern Enternasyonali'nin 10 Ağustos 1919'daki Luzern Kongresi'nin delegelerine ithaf ederek bitiriyorum.

Seçme Eserler, Cilt: 10, s.64-71, İnter Yayınları

Partili kimlik, süreçler, gerilimler ve sorumluluklar

3. Genel Konferansımız, komünist hareketin partili kimliğe ulaşması sürecinde son dönemeci işaretliyordu. 3. Genel Konferansı önceleyen süreçte, siyasal çalışma ve bu çalışmanın içinde kendine özgü bir yer tutan örgütsel faaliyette yaratılmış toplam birikim, gerçek bir sıçramayı da olanaklı kılıyordu. Somutta işçi sınıfı zemini temelinde siyasal kitle çalışması yürütebilmenin ve ilerlemenin önünde bazı zorlanma alanları bir engel olarak çıkıyordu. "İleri kadrolar sorunu" ve "mahalli örgütlenme ve faaliyetin sorunları" bu zorlanma alanlarının başında gelen hususlardı. Bu sorunlar, doğal olarak, konferansımızın temel tartışma ve müdahalelerine konu oldu. Bu iki eksen, aynı zorlanma alanının biri geriye ve geçmişe, diğeri de ileriye ve geleceğe dönük tanımlanmasıydı. Konferans platformundaki eleştiri ve değerlendirmelerde "ileri kadrolar sorunu" öne çıkarken, konferans izleyen süreçte ve pratik siyasal çalışmada somut mesafe alındıkça mahalli örgütlenme ve mahalli siyasal çalışmanın örgütlenmesi sorunları, giderek artan düzeyde, önemi artan sorunlar haline geldi. Böyle olması doğaldı. Çünkü, mahalli çalışma ve mahalli örgütlenme partili kimlik ile 3. Genel Konferans arası mesafenin tüketilmesinin esas halkasıydı.

3. Konferans sonrası dönem "ağır ve tempolu gelişimimiz" içinde "mahalli örgütlenme" alanında ileriye dönük önemli adımların atılmasına sahne oldu. Bugün partinin kazanıldığı üzerine yaptığımız değerlendirme de bundan ayrı düşünülemez. Bütünsel bir kimlik olarak parti iddiası, onun teori, politika ve örgüt alanlarında ve örgütsel yapının çeşitli parçalarında, eşitsiz bir gelişim düzeyine karşın, toplamda bir parti düzeyinin, önderlik niteliğinin yakalandığı iddiasıdır da. Bu bütünlük içerisinde bir eşitsiz gelişim ise eşyanın tabiatına uygundur. Önemli ve belirleyici olan partili kimliğin toplam birikimleridir. Bu, bütündeki ileri yanlara dayanarak zayıf kalan yanları hızla aşmanın da güvencesidir.

Yine de partinin bütünsel kimliği ve birikimleri ile bu eşitsiz gelişim konusuna önem vermek gerekiyor. "Partili kimliğin birikimleri"nde bizim "paralel gelişimi" öne çıkarmış olmamız hiç de şans eseri değildir. Zira parti, parti öncesi herhangi bir örgüte göre, teori-politika-örgüt alanları arasında ve alt örgütleri arasında eşitsiz gelişim mesafesinin en aza indirilmesi demektir.

***

3.Konferans sonrası dönemin "ağır ve tempolu" gelişimi ve sınıf hareketinin '95'le birlikte birleşiklik öğesinin daha da zayıflayarak parçalı yapısının güçlenişi, '96'da ise bu sınırlarda bile zayıflama ve hız kesmesi, çalışmamızın ürünlerinin daha da geciken "ağır ve sancılı" açığa çıkışını doğurdu. Çalışmamızın ürünlerinin açığa çıkarılmasından kastettiğimiz, sadece sınıfın içinde bazı mevzilerin kazanılması değildir. Asıl olarak,Türkiye gibi güncel planda olduğu gibi tarihsel planda da sınıf ve sol hareketin siyasal öznelerinin, potansiyelerinin ayrı gelişim kaynakları ve dinamiklerine sahip olduğu bir coğrafyada, sol ve devrimci hareket karşısında önem verilen bir politik odak olma sorununda da bir gecikmişlik ve "ağır" gelişim sürecidir.

EKİM, '96 sonundan itibaren sınıf çalışmasındaki ısrarıyla, bir yanda reformizmin karşısında bu alandaki tek ciddi devrimci muhatap olurken, bir yanda da zindan direnişleri dönemindeki etkinliğiyle ve devrimci politik plandaki bir dizi gelişimiyle bir politik ilgi ve çekim odağı olarak kendi ana akım alanının boşluğunu doldurma gücünü hissettirmeye başladı. Dikkat edilsin; bu iki ayrı alanda da, bazı dinamikler (sınıf hareketi ve devrimci siyasi çevreler) gerilerken, bizim sürecimizde paralel bir gelişme gerçekleşiyordu. EMEP, kof da olsa sınıfın içinde güçlenirken,

devrimci harekette ve hatta sol siyasal arenada etkisi zayıflıyor ve sonrasında yer yer bir çözülmeye varan iç bunalımının dinamiklerini biriktiriyordu. Bu süreç, bırakınız ara akımları, DHKP/C gibi ana bir akım bile politik zorlanma sürecindeyken yaşanıyordu. Sınıf diye zaten bir kaygısı olmayan DHKP/C kendi çalışma alanlarında güçlenmesini '96 sonrasında sürdürürken bile devrimci siyasal etkisinde gözle görülür bir zayıflama yaşandı. MLKP, TPK-K gibi, sürüklediği ara akımlar tam da bu evrede DHKP/C'nin siyasal etkisinden uzaklaştılar.

EKİM'in bu iki alanda paralel biçimde öne çıkışını ve ilerleyişini daha da önemli kılan, komünist hareket şahsında yaşanan bu gelişmelerin, sınıf hareketinde yaşanan durgunluk ve sınıf kitlelerinde devrimci politikaya ilgisizliğin nispeten arttığı bir dönemde yaşanmış oluşudur. EMEP'in yaşadığı süreç bu nesnel koşullara tabi olan bir gelişimin iyi bir örneğidir. Geleneksel sol hareket için, bir alanda güçlenmek, diğer alanı zayıflatmak ve hatta boşaltmak sonucunu doğuruyordu. Siyasal sınıf çalışmasının taşıdığı özel öneme yaptığı özel vurgu nedeniyle EKİM'i kolayından EMEP'e benzeten devrimci-demokrasi aslında tam da bu kendiliğinden süreç eğilimlerine tabi olmak konusunda EMEP ile benzeri bir süreci yaşadığı gerçeğini göremiyor.

'95-96 döneminde devrimci-demokrasinin Gazi direnişinin sağladığı imkanlardan da yararlanarak siyasal etkisini arttırdığı söylenebilir. Ama aynı dönemde sınıf içerisinde bırakın benzer bir gelişmeyi, belli mevzilerini bile koruyamadığı da açıktır. Yalnızca EKİM sınıf içinde ve üstelik bir durgunluk döneminde anlamlı bir mesafe katederek devrimci siyasal planda güçlenebilmiştir.

EKİM'in sınıf çalışmasında ve devrimci siyasal düzlemde paralel gelişiminin tarihsel önemini belirtmeliyiz: Türkiye gibi, bu iki alanın ayrılığının tarihsel bir eğilim ve birikim yarattığı bir yerde, bu gelişim ileriye dönük parti iddiasının bir nevi göstergesi, o günkü ifadelerle "partinin eşiğinde" olmanın ispatıydı. Partili kimlik, başka birşey değil de, "sosyalizmle sınıf hareketinin örgütlü birliği" olarak kavrandığında bu gelişmenin anlamı daha da berraklaşır.

***

'96 ortalarından itibaren parti düzeyi kendini hissettirmeye başladı. Bu, '95 sonrası gelişim sürecinin sonuçlarının görülmeye başlaması olarak da görülebilir. Böylece örgütsel birikimimizin taşıyıcısı olarak kadro ve ileri kadro kuşağımız da bu sürecin etkilerini yaşamaya başladılar.

Gelişen sürecin artan sorumluluklarını omuzlama kapasitesini gösteremeyen, partili kadro düzeyinin gereklerine yanıt veremeyenler önce bunaldılar, sonra da elendiler. Önceki dönemin "ileri" kadro kuşağında önemli bir dökülme ve örgütte belirli bir daralma süreci yaşandı. Bu ayıklanma bizim gelişimimiz içinde "doğal ve olumlu" bir yan sonuç oldu. Aynı evre bir yeni ileri kadro kuşağı da yarattı. Bu kuşak görece giderek genişleyen ve derinleşen politik-örgütsel faaliyetimizin taşıyıcısı oldu.

Kadrolaşma alanında sağlanan niteliksel gelişme, dolaysız olarak politik ve örgütsel alanda da sonuçlarını gösterdi. Örgütsel planda derinleşmenin ürünü ve ifadesi bir politik yetkinleşme, politik müdahele araçlarında da güçlenme ve zenginleşme olarak ifadesini buldu (haftalık PYO, politik çalışmanın yerel ve popüler araçları olarak bültenler vb.). Aynı dönemin bir programatik inşa süreci içinde ek yüklerine ve ürünlerine rağmen yaşandığı düşünülürse tablo daha da anlaşılır olacaktır.

Bu, yine de, bir rasyonalizasyon ve rahatlama eğilimi yaratmamalıdır. Kaldı ki daralan ileri kadro kuşağı, partiyle ertelenemez bir biçimde artan politik-örgütsel bir sorumlulukların altına girmiştir. Önümüzdeki sürecin güvencesi ancak bu ileri kadro ve kadro adayı kuşağın bugünkü parti çekirdeği denebilecek ileri kadro kuşağıyla bütünleştirilebilmesine bağlıdır. Kuşkusuz, bunda en büyük avantaj partinin sınıf ve sol hareket ikili kanalındaki politik önemi ve misyonu, dahası, bu iki alanı birleştirmekte ifadesini bulacak gerçek rolü olacaktır. Şimdi buna dayanarak parti atılımını, kadro ve adaylarının iç dinamiklerinde bir atılıma ve sıçramaya çevirmek sorumluluğu duruyor.

Bu, kadro ile örgüt misyonu arası güçlü ilişki aynı zamanda bu yeni kadro adayı kuşağını kazanmanın içe dönük değil, dışa

dönük bir iddia ve çalışma içinde başarılabileceğini gösteriyor. Kuşkusuz ki, bu kuşakla parti arasındaki ihtiyacı tanımlarken, bütünleşme kavramını tercih etmemiz raslantısal değildir. Bütünleşme, ideolojik-politik birliğimize dayanarak Kuruluş Kongresi'nin de yoğunlaştırdığı imkanlarla, ideolojik-politik ve örgütsel düzeylerde çok yönlü bir sıçramalı gelişmeyle yaşanacaktır. Zira parti, kendi iç eşitsizlikleri (fikir ayrılıkları değil) en alt düzeye inmiş örgüt sayılmalıdır.

EKİM 1980 öncesi dönemden bir gelenek devralmadı. Yeni bir kültür, yeni bir gelenek temelinde altyapısını ise ancak ideolojik çizgisinin doğasına uygun bir politik çalışma sonucunda kazanabilirdi. Buna rağmen denilebilir ki geniş bir yelpazeden kadrolaşma olanakları ile karşılaştı. Bunlar sınıf hareketi içinden olduğu gibi, en farklı geleneklerden sol ve devrimci hareketleri de kapsıyordu. Bu geniş yelpazeye rağmen EKİM hiç de eklektik bir politikaya ve kozmopolit bir kültüre dönüşmedi. Tam da bu sayede, süreçlerde dökülmelere ve kritik daralma evrelerine rağmen, her seferinde bir politik güçlenme ve bunu tamamlayan bir örgütsel derinleşme süreci yaşayabildi.

Ama bu meselenin sadece bir yanıdır. Diğer yandan bizim ideolojik düzeyimiz ile politik-örgütsel düzeyimiz arasındaki açı birincisi lehine hep kendini korudu. Bu ise bize akan yönelimin daha geniş ölçeklerde yaşanmasını ve kalıcılaşmasını engelledi. Dolayısıyla, bugünkü partili düzeyimiz bize ikili bir güvence sunuyor. Birincisi; bizi izleyen ve arayış içindeki kesimleri ancak parti adımı ile kazanabilirdik. Yaşanan da bu olmuştur. Yakın bir tarihte, üstelikte durgun bir evrede EMEP saflarından komünist harekete yönelik devrimci kopuşlar bunun bir ifadesidir. İkincisi; partili düzey aynı zamanda kazanılmış bu güçleri kalıcılaştırabilmenin de yegane güvencesidir. Dolayısıyla önümüzdeki süreçte "nitelik kendi niceliğini yaratacaktır". Bunu sağlayacak olan ise örgütsel derinleşme ile politik etkinin yaygınlaşmasını birbirini besleyen tarzda hayata geçirecek bir önderlik seviyesidir.

Parti, kuşkusuz ki, önümüzdeki dönemde de çok yönlü zorlanmalarla ve sorumluluklarla karşı karşıya kalacaktır. 11 yıllık örgütsel-politik deneyimimiz bu zorlanmaların üstesinden gelebilmede en önemli avantajımızdır. Kaldı ki genel ideolojik-programatik sorunların da ötesinde taktik, politik ve örgütsel alanlarda 1970'lerden beri devrimci hareketin deneyiminin taşıyıcısı bir kadrosal birikimimiz de var. Henüz bu deneyimlerin komünist eleştiri süzgecinden geçip politik çözümlemelerinin yapılmamış olması bunu karartmamalıdır. Bu deneyimin taşıyıcısı olmanın anlamı partili mücadele ve yükselen bir devrimci kitle hareketliliğinde daha iyi anlaşılacaktır. "Gerçek önderlik iddiamızı sınayacak olan gerçek bir kitle hareketliliği dönemidir" diyoruz. EKİM, 11 yıllık sürecinde bu tür bir dizi sınav verdi. Geleneksel sol 1989 çöküşünden liberalleşme ve yasallaşmaya dönük güçlü tasfiyeci eğilimler çıkarırken, biz bunu devrimci teorinin geliştirilmesi için fırsat saydık. 1991 sonrası sınıf hareketi kırıldığında "sınıfa yönelme" modasının tüm izleyicileri kendi sınf-dışı semtlerine yönelirken, bir tek biz sınıf çalışmasında ısrar ettik. Partili kimlik bu sınavı verebilmenin de güvencesidir.

EKİM kadrosu ile parti hedefi arasında hep güçlü bir bağ oldu. Her hedefi parti genel hedefine bağlı ele aldık . Bunu zamansal açıdan planlamak iradi çabası bu mesafeyi tüketmede tüm "ağır" süreçine rağmen hızlandırıcı bir etki yaptı. Biz, 1. Genel Konferans'ta da partiyi kendi içinde amaçlaşmış bir yapı yaratmak olarak değil, devrim ve iktidar sorunu ile organik ilişkisi içinde tanımlamıştık. Partiyi kazandığımız bugünkü evrede devrim hedefi şimdi her parti kadrosunun, komünist işçi partisi militanının yakın hedefi olmalıdır. Kuşkusuz ki, devrimi tarihsel açıdan planlayamaz, "devrim yılı" ilan edemezsiniz. Partiyi nasıl ki ona ulaşma sürecimizin tüketilmesi için özel bir çabaya borçluysak, şimdi aynı yönelimi devrime yöneltmeli, onu soyut olmaktan çıkarmalıyız. Yeni dönemdeki partili kadronun siyasal sınıf devrimcisi kimliği bunu ayrıca kolaylaştıracaktır.

Bir husus olarak belirtelim. '95 sonrası kadro dinamiğinin süreçlerini incelerken sınıfsal kökenlerine özel planda bakmadık. Bu, sınıfsal kökenin önemini ve bu alanda katedilen

mesafeyi karartmamalı. Öncelikle belirtelim ki '95'de "sınıf-dışı" olan bir örgütü 98'de partiye taşımış bulunuyoruz. Bunun kendisi smıf-dışı militanların ezici ağırlığının işçileştiği bir süreci anlatıyor. Bu dönüşümün yalnızca 1-2 yıllık fabrika yaşamıyla tamamen sağlanabileceğini tabiki iddia etmiyoruz. En sonu sınıfsal köken, çok yönlü ve boyutlu etkilerini çok daha uzun sürelerde gösterecektir. Ancak belirtmeliyiz ki, militanlarımız sadece fabrika içi yaşamıyla değil, sınıfla sosyo-kültürel etkileşim ve yaşam birliği içinde de işçileşmektedirler. Militanın sınıfın devrimcisine dönüşümü ise siyasal sınıf faaliyeti içinde sağlanmaktadır. Biz sınıf öncülerininde sınıfsal özelliklerinin ancak siyasal sınıf çalışması içinde açığa çıkacağını söylüyoruz.

1995'te, örgütün içinde işçi kökenli militanların oransal azlığına ve sınıf çalışmasının geriliğine rağmen, yaşanan deneyimin sancılı ama yine de ileriye doğru olduğu açıktır. Parti, artan sınıfsal oranı ve çalışmasıyla yeni dönemde de sınıf-dışı kadro kaynaklarının daha hızlı dönüşümünün olanağını yaratacaktır. Bu aynı zamanda dönüşüme değişik düzeylerde direnen unsurlarla ilişkimizi bu genel tablo içinde daha net görmemizi sağlayacaktır. Kadro kriterlerine uyum göstermeyen ve süreçlerini sürüncemede bırakanlara parti bundan böyle izin vermeyecektir. Parti şimdiden sınıf içinde kadrolaşmaya ve bunun sürekliliğini sağlayacak örgütsel-politik altyapıya ulaşmıştır. Böyle bir evrede düne kadar çalışmamızın tek boyutluluğundan da kaynaklanan sınıf-dışı unsurları bir kadro zorlamasına tabi tuttuğumuz süreç geride kalacaktır. Kadrolaşma bizim için siyasal faaliyetimizin görevleri içinde daha doğal ve sağlıklı yaşanan bir sürecin ürünü olacaktır. Bu her mücadele aşamasının dönüşüm süreçlerinde yoğunlaşan doğal ve sağlıklı kadro dökülmesi-sirkulasyonunun daha sınırlı bir orana indirecektir. Bunu kuşkusuz ki kadrolaşmanın kendiliğindenliğe bırakılması anlamında söylemiyoruz: Devrimi isteyen parti her düzeyde kadrolaşmanın ve örgütlenmenin sorunları üzerine kafa yormaz onu iradi müdahalesi içinde planlamazsa, sadece kendi etkisini daraltmasının ve yüzeyselleştirmenin altyapısını döşemiş olur. Devrim hedefine olan politik bağlılık, işte çubuğu tersten, olumsuz bükmeye engel olacak olanda budur.

A. ÖZEN

Tekstil İşçileri...

(Baştarafı s.20'de)

sorunu her yönüyle sürekli olarak işlemek ve fabrikanın gündemini bunlar üzerinden belirlemek gerekmektedir. Bir fabrikada zamanında ödenmeyen ücretler, ya da kötü yemekler sorunu doğru bir tarzda ele alınabilirse oradaki mücadelenin sıçrama noktası olmaya adaydır. Bütün somut sorunlara karşı duyulan öfkelerin aynı talep etrafında kenetlenmesi ve örgütlenmesi ikinci adım olmalıdır. İnsanca yaşama ve çalışma isteği ve talebini her sorunu işlerken kullanmalıyız. Yaşama daha geniş bir pencereden bakmaları ve daha iyi çalışmanın ve yaşamanın mücadele ile ilgisini kurabilmelerini sağlamak da çok kritik bir noktadır.

Tekstil sektöründe, özellikle konfeksiyon fabrikalarında sendikal mücadele alanı da zorlu ve sabırlı bir çalışmayı gerektirmektedir. Tekstil işçilerinin genel kitlesi içinde sendikalaşma eğiliminin güçlenmesini sağlayıcı genel çalışmanın yanısıra, somut ve hedefli özel bir çalışmaya ihtiyaç duyulmaktadır. Tekstil işkolunda öncü işçi kuşağının yetişmesine katkıda bulunacak olan her türlü imkan ve yöntem kullanılmalı ve geliştirilmelidir. İşçileri kendi yaşamlarını ve geleceklerini sorgulamaya, gelecekleri belirleme isteği uyandırmaya dönük müdahaleler ve çağrılar, belirli bir idealizm ya da doğrusal olarak büyüyen bir başarı beklentisi de üretebilmektedir. İşçilere mücadele edilirse hakların kazanılacağını propoganda etmekle kalmamalıyız. Sömürünün, baskının, yoksunlukların, düşkünlüklerin kaynağı olan sermaye düzenini bir bütün olarak teşhir etmek, kitlelerin siyasal sınıf bilincini ve devrimci eylemini geliştirmek bizim asli görevimizdir. Tüm yoldaşlarımız partimizin önderliğinde sahip olduğumuz üstünlüklerden en iyi şekilde yararlanarak üzerlerine düşen sorumlulukları yerine getireceklerdir.

Ö. ESİN

Tekstil işçileri üzerine gözlemler

Tekstil sektöründe özellikle kadın ve çocuk işçiler yoğun olarak çalışmaktadırlar. Eve ek gelir getirme temel amaç olmaktadır. Genç kadın işçiler evlenene kadar, çeyiz hazırlamak için çalışmaktadır. Ama çoğunluğu evlendikten bir süre sonra yeniden çalışma yaşamına dönmek zorunda kalır. Genç erkek işçiler ise askere gidene kadar geçici bir iş olarak tekstil sektörünü tercih etmektedirler. İşe alınırken askerlik şartının istenmemesi de gençleri bu sektöre çekmektedir. Çalışan genç işçilerin çoğunluğunun ailesinde birden fazla işçi vardır. Ama yine de ileride işçilik yapmak isteyen, işçiliği bir meslek olarak benimseyenlerin sayısı azdır. Bunu kabullenmek istememektedirler. İşçiler arasında sadece gelecek güvencesinden yoksunluktan dolayı değil, yanısıra toplumdaki hor görme tutumunun da etkisiyle kendilerini yaptıkları işten dolayı değersiz hissetme duygusu yaygındır. İleriye dönük yapılan planlar hakkında yapılan konuşmalarda sürekli gelecekte kendi işlerini kuracaklarından bahsederler. Buna bir çoğu kendisi de inanmaz, hayal olduğunu bilir. İşçiler kötü koşullarda çalıştıklarını, düşük ücret aldıklarını, özellikle çevrelerinde daha iyi bir işe sahip olanlara karşı gizleme yoluna bile giderler.

Genç tekstil işçileriyle politik diyalog kurmak ve geliştirmek kolay değil. Dahası, herhangi bir konuda düşüncesini sorduğunuzda ya da bilgisine başvurduğunuzda, şaşkınlık içinde bakakalan işçilerle bile karşılaşırsınız. Çünkü, bugüne kadar yaşamın gündelik basit sorunlarına dönük olarak bile, düşüncesinin hiç sorulmadığı ya da pek önemsenmediği bir çevre, ortam ve koşullar içinde yetişmiştir. İşçinin sosyal yaşamı son derece sınırlı ve sığdır. Bir çoğu için yaşam evden işe, işden eve şeklinde sürüp gider.

Gene de işçilerin bir çoğu için bu, çalışmadan önceki sosyal yaşamla karşılaştırıldığında bir ilerlemeyi de ifade eder. İşyerlerindeki sosyal ilişkiler, arkadaşlıklar, çalışma yaşamının bütün zorluklarına rağmen hemen bütün genç işçiler için evde oturma ile karşılaştırıldığında daha cazip gelmektedir. Özellikle genç kadın işçiler, ailenin gerici tutucu baskılarından biraz olsun uzaklaşmaktadırlar. Çalışma yaşamına giren genç işçinin, ailesiyle ilişkisi de farklılaşmaktadır. Eve para getiren birisi olarak evdeki sorunlara karşı söz söyleme hakkına sahip bir birey olarak kabul edilmektedir. Bu farklılaşma özellikle kadın işçiler için geçerlidir. Babaları ya da abileriyle kurdukları ilişkide eskiye göre kendilerine daha fazla güven duyabilmektedirler. Çalıştıkları, eve para getirdikleri ve bu nedenle yaşamlarını kendi istedikleri gibi düzenleme hakkını kazandıklarını söyleme gücü bulabilmekte, aile içi baskılara karşı çıkma konusunda daha cesaretli olabilmektedirler. Fakat iş yaşamındaki küçük bir aksama, işten atılma ya da ayrılmak zorunda kalınması durumunda genç kadınların dışarı çıkmasının yasaklanması gibi uç uygulamalar bile yeniden gündeme gelmektedir. Genç erkekler için de bu kadar sıkı olmasa bile benzer bir durum sözkonusudur. Çalıştığı sürece hafta sonları göz yumulan rahatlık, çalışılmadığı sürece evde büyük gerilimlere neden olabilmektedir. Mahalle dışına çıkmak amacıyla aile bireylerinden para alabilmek bile mümkün olamamaktadır.

Aile içi ilişkilerde maddi sorunlar önemli bir yer tuttuğundan genç işçiler için çok kötü koşullarda bile olsa az-çok para kazanabilmek ve haftanın bir günü bile olsa yaşam alanını kendince belirlemek oldukça önemlidir. Kendi kazandığı parayla istediği bir giysiyi ya da ayakkabıyı satın alma imkanına kavuşmuştur, ya da içtiği sigaranın parasını kendi kazancından sağlamaktadır. Çocukluğundan beri istediği pek çok şeyin alınmadığı, çevresinde olan bitenleri özenip seyrederek büyüyen bir genç için bu çok büyük bir övünç kaynağı olmaktadır. Genç işçiler bir taraftan

proleterleşirken diğer taraftan toplumsallaşmakta ve aile baskısına karşı özgürleşme süreci yaşamaktadır. Bu aynı zamanda kişiliğini bulma sürecidir.

Tekstil işçisi gençlerin başlıca eğlencelerinden biri mahalle düğünleri olmaktadır. Faşist devletin toplumun genelinde baskı ve terör yoluyla yarattığı, politikadan uzak durma eğilimi etkisini sürdürdüğü için dernek, lokal gibi yasal kurumlara bile gitme noktasında tereddütlü davranmaktadırlar.

Az çok kalifiye olan makinacılar, kendi ezilmişliklerinin acısını çıkartırcasına ayakçıları, temizlikçileri yaptıkları işin basitliğinden hareketle hor görür ve ezmeye çalışır. İşçilerin genel eğitim ve kültür düzeylerinin düşük olması bu durumu ayrıca ağırlaştırmaktadır. Yoz ve lümpen ilişki tarzı günlük yaşamda kendini güçlü bir biçimde üretme imkanı bulmaktadır. Uzun çalışma sürelerinde, işçiler arasındaki ilişkiler, bir yandan, aynı ağır koşulları paylaşmaktan dolayı büyük bir yakınlık, ama diğer yandan bu sefalete katlanmak zorunda kalmanın biriktirdiği öfkeyi birbirlerine karşı çekişmeye, rekabete çevirme arasında dalgalanmaktadır. Bir süre önce çok iyi anlaştıklarını gördüğünüz bir grup işçi bir süre sonra kanlı, bıçaklı olabilmektedir.

Patronlar ve ustalar da işçiler arasında anlaşmazlıklara zemin olacak ortamları özellikle yaratırlar. Aynı işi yaptıkları halde küçük ücret farklılıkları, ustanın yada patronun memleketlisi olanlara dönük farklı davranış şekilleri, işlerin sayısının saat başı kontrolü yoluyla tembel-çalışkan ikilemini sürekli gündemde tutma, dedikodular yayarak işçilerin birbirleriyle uğraşmaları için malzeme yaratma.. vb.

Sıradan, yoz, lumpen ilişkilerin ötesine geçen bir dostluk geliştirme çabası karşısında bu isteğe kendi cephesinden yanıt verememenin ezikliği ile geri durma eğilimleri ortaya çıkabilmektedir. Kendi çevrelerinden çıkan biraz okumuş-yazmış, farklı duyarlılıklar kazanmış arkadaşlarına dönük olarak da aynı davranış şeklini görmek mümkündür.

***

Tekstil işkolunda kitleler içinde devrimci çalışmada mesafe almanın abc'si olarak işçilerin günlük sosyal yaşamı içine girme sorunu, içinde zorlukları ve imkanları birlikte barındıran bir özellik taşımaktadır. İşçilerin fabrika dışı sosyal yaşamı son derece sınırlıdır. Fabrika-atölye içi ilişkilerde ise apolitiklik, lumpenlik, bireysel rekabet ve çekişme ağır basmaktadır.

* Kendi içinde tek tek ilişkiler üzerinden giderek mesafe almak hem çok güçtür, hem de kitle çalışması açısından bakıldığında asıl sorunu orta yerde bırakmaktadır, bu noktada darlaşma kolaycılığına kapılmamalıyız.

* Belirleyici olan işçilerin mücadele-eylem birliğinin örgütlenmesidir. Ağır havayı dağıtacak olan, işçiler arasındaki ilişkilere düzenden bulaşmış kiri, pası mümkün olduğunca söküp atacak olan en önemli unsurlardan biri budur. Tayin edici halka bu olmalıdır. Ama sınıf bilincinin geri, sosyal ilişkilerin zayıf ve olduğu kadarıyla da tersyüz edilmiş olduğu, işçilerin birbirlerine olan güvensizliğinin birleşik mücadelenin önünde temel bir engel olarak dikildiği bir sektörde kuru kuruya propoganda ajitasyonla birleşik eylem ve örgütlenmenin önünü açmak kolay değildir. Şu ya da bu şekilde önü açılsa bile, geleceğe bir birikim devretmeden kolayca boşa çıkabilmektedir. Politik devrimci çalışmayı uygun sosyal kültürel biçimlerle birleştirerek yürütmek bu yüzden bir kat daha önem kazanır.

* Bu sorunu propoganda yolu ile, mevcut yaşam biçimlerinin karşısına sekterce dikilerek, hor görerek, mahkum ederek ve doğru olanı, iyi olanı anlatarak aşamayız. Bu idealizm olur.

* Sosyal-kültürel yaşamın mevcut darlığına, sığlığına karşı alternatif alanlar açmakta, yeni ilişki zeminleri yaratmakta da öncü olmalıyız. İşçilerin yaşamının bu alanındaki boşluk, ilgisizlik, kapalılık anlamına gelmez. Tersine sosyal-kültürel gelişmeye, insanca ilişkilere bir özlem, hasret vardır.

Diğer yandan bir fabrikanın içindeki işçilerin geneli tarafından sevilen ve sayılan öncü işçilerle birebir ilişkilerin geliştirilmesi ve kazanılması özel bir önem taşır. Çünkü bu tür işçiler, diğer işçilerin günlük yaşamları içinde en çok özendikleri, benimsedikleri bir kişiliği temsil etmektedirler.

Aynı şekilde genele dönük müdahalelerde alanın veya işyerinin en kritik sorunları tesbit edebilmek büyük önem kazanmaktadır. Bu

(Devamı s.18'de)

Yoldaşların özgeçmişlerinden....

Yoldaşlar ben hazırım!

Emekçi bir aile olmamızın yanısıra alevi kimliğinin yarattığı mezhepsel ezilmişlik düzene doğal bir tepkinin de oluşmasını besliyordu. Ailemin emekçi sınıfsal konumu ve mezhepsel ezilmişliği, aile bireylerinde de her yükseliş döneminde devrimci arayışı artırmış ve devrimci örgütlere yakınlaştırmıştır ('70'li yılların ikinci yarısı). Gericilik yıllarında (12 Eylül sonrası) ise çevremiz sosyal demokrasinin tabanı olmuştur. (...) İlişkiler çoğunlukla aynı kültür ve geleneği paylaşan sınırlı bir çevre içerisindedir. Ağırlaşan hayat koşulları, geçinebilmek için iş arayışları bu dar çevrenin dışına çıkıp başka şehirlere gitmek, 1960-1970'li yıllara rastlar. (...) Toprakla bağı kesmek, sürekli işçilik yapmak 70'lerden sonrası yıllardadır. '70'li yıllar toplu göçlerin yaşanmasına sahne olmuştur. (...) '70'li yılların ikinci yarısından 12 Eylül'e kadar olan dönemde çevrem özellikle de gençler üzerinden kitle hareketinde aktif bir taban olmuştur. Çoğunluğu devrimci bir arayışın ve mücadelenin içindedir ve devrimin taraftarıdırlar. Bu güçler 12 Eylül yenilgisini de çok acı bir şekilde yaşarlar. Özellikle gençler üzerinde uygulanan terör ve sindirme çok yoğundur ve etkisi bugüne kadar sürmektedir. Eski kuşaktan bugün devrimci kalabilen, devrim ve sosyalizm davasına aktif bir katkı sunan (devrim şehitleri kervanına katılanlar hariç) bir kişi dahi kalmamıştır.

(...) Karşı devrimin kitle hareketini bastırdığı, devrimci örgütleri ezdiği 12 Eylül gericilik yıllarında, çevremizde devrime olan inanç erozyona uğramış, eski devrimciler ana bölümüyle SHP üzerinden düzene yöneltmiştir. Yeni "arayışın" adı SHP solculuğudur. (...) Genel olarak böyle bir atmosfer içerisinde büyüdüm.

Bu atmosferde geçen lise yıllarında bilinçli bir tercihim, devrimci bir arayışım yoktu. Fakat, etkilerini daha sonra açığa çıktığında yaşayacağım ve kendi doğallığında gelişen sohbet ve değerlendirmeler, düzen karşısında bir emekçinin konumlanış ve bakış açısı ve '80'li yılların ikinci yarısında yeniden canlanan sınıf hareketi bir arayış içine girmemi besleyen faktörler olmuştur.

Marksizmle, liseyi bitirip üniversiteyi kazanamayınca, çalışmak için gittiğim şehirde tanıştım. Kitaplar okuma üzerine bir sohbette biri bana „sen şimdi proleterya nedir onu da bilmiyorsundur" dedi. Ben de „evet, bilmiyorum" dedim. „O zaman öğrenirsin" dedi ve kitap alışverişi başladı. Emekçi ve bir dönem devrimci bir çevreye sahip olmama rağmen marksizm-leninizmi okumak, 12 Eylül sonrasında bir devrimciye rastlamak bana çok yabancı şeylerdi. Romanlar ve M-L klasikler üzerine düzenli bir okuma ve değerlendirme yapmaya başladık. (...) Marksizm ve devrimcilik bana son derece ilginç ve ilgi çekici gelmişti. Geçmişe, bügüne, geleceğe yeni bir bakış açısı, bilinçli, inançlı, anlamlı bir yaşam! Yepyeni bir okyanus, yepyeni bir dünya. Eskiyi ve eskimişi yadsıyan, geçmişe ait tüm olumlu değerleri sahiplenen, bunu yapabildiği ölçüde anlam kazanan ve gelişen bir dünya! Devrim ve devrimci mücadele.

Öncesinde düzenli bir okuma alışkanlığım olmadığı için, çalışma koşullarından zamanın yetersizliğinin de etkisiyle bu süreç ağır aksak bir şekilde ilerliyordu. Bu dönemde Eskiye savaş açabilmenin tereddütleriyle, devrimci olmanın getireceği bedelleri kaldıracak güce sahip olmamak, yeniyi öğrenme ve benimsemeye de ürkekce yaklaştığım bir süreçtir. Çeşitli ayakbağlarım vardı. Marksizmi okuyordum. Devrime ve devrimcilere inanıyordum. Pavel Korçagine hayrandım. Ama kendimde Pavel olma cesareti gördüğümü de söyleyemem. Gelecek kaygım vardı ve düzenin bana sunacağı olanaklardan yararlanarak düzen içerisinde bir arayış içerisindeydim. Aile ve çevremin beklentisi de bu yöndeydi. Kurulu bir düzen ve bu düzenin üzerinde yürüyen ilişkilerim vardı. Ne kadar şikayetçi olsam da, alıştığım ve kendimce zevk aldığım bir yaşantı ve alışkanlıklarım vardı. Ama bu geri yönlerimin yanında eğitim ve okuma sürecini kesmek de istemedim. Marksizme, devrimci bir yaşama yönelik olarak hep samimi bir öğrenme

ve atılma isteğim oldu. Gerçek hayat, kapitalist bataklıktan tiksinme beni sosyalizme yakınlaştırırken, ayak bağlarının direnci de yavaş yavaş kırılıyordu.

İki yıllık bu süreçten sonra üniversiteyi kazandım. Düzen içi beklenti ve kaygıların varlığı yanında iyi bir eğitim, inceleme, düzenli bir okuma ve okuma alışkanlığı kazanma, herşeyi bilen, zeki bir devrimci olmayı hedefliyordum. Devrimci olmayı bu kadar basite indirgiyordum. Ya da işi kolayından çözmeyi bekliyordum. Bugün düşünüyorum sorunlar her dönemde olacak insanın ayağına dolanabilecektir. Sorunsuz, zorluksuz hiçbir ciddi iş olmaz. Önüme çıkan zorlanmalar karşısında ya orta bir yol bulmaya çalışıyor ya da sürece teslim oluyordum. Ama bugün meselenin bütün zorlukları engelleri bir çırpıda yenip temize çıkmak gibi bir kolaycılıkla değil, eskinin içinden yeniyi, yanlışın içinden doğruyu, korkunun içinden cesareti kazanarak, bunu bir kimlik haline dönüştürmek olduğunu yaşayarak görüyorum. Devrimci insan, ilişkiler, sosyalist kimlik sosyalist toplumda olur gibi bir duruma ulaşıldığında herşeyi kökten çözecek bir yüceltmeyle yaklaşıyordum. Oysa bugün sosyalist kimlik, kültür, ilişkiler bu toplumun içinde var ve bizim hayatımızın kendisidir, bu bugünün sorunudur. (...)

Üniversite çevrem emekçi kökenden gelen düzene karşı tepki taşıyan insanlardan oluşuyordu. Sosyalizm, toplumsal gelişmeler, devrimci örgütler üzerine sürekli değerlendirme ve tartışmalar yapıyorduk. Bu dönemde grupları (devrimci ve reformist yapılar) daha çok şekli ve kişiler üzerinden tanıdım. Zaten her grubun bir çevresi vardı ve kimliğin açıkça bilinmiyorsa, arkadaşlık ettiğin insana bakılarak sana arkadaşının mensubu bulunduğu grubun elemanı gözüyle bakılıyordu.(...)

EKİM'i yeni oluşan ve geçmişini devrimci bir temelde aşmaya çalışan, özellikle teorik alanda atılım yapan bir hareket olarak tanıdım. *Platform Taslağı, EKİM 1. Genel Konferans Belgeleri* ilk okuduğum kitaplardı. Ardından Eksen Yayıncılık ve bilinçli olarak sol yayınlardan seçtiğim bir listeyle birlikte EKİM'i tanımaya başladım. Bu araştırma sürecinde EKİM ve marksizmi birlikte içiçe ve bilinçli bir yönlendirmeyle incelemem EKİM'i daha iyi ve sağlıklı bir şekilde anlamamı sağladı diyebilirim.(...)

İlişkim düzensizdi. Mekan sorunlarından dolayı zaten düzenli bir görüşmem olmuyordu. Yayınların ulaşmasında bazı aksamalar yaşanıyordu. Bir sürede hem yayın hem de ilişkilerimde bir kopma oldu. Bu süreçte korkularım beni düzenle köklü bir hesaplaşma yaşamamı geciktirdi. Sürekli bocalama ve gel gitler yaşamama rağmen iç hesaplaşmada devrim cephesi hep ağır bastı. Yayınları alamıyor olmanın yanında ilişkimin bir süre kopması, sahip olduğum şeyin değerini daha iyi anlamama neden oldu diyebilirim. Şunu belirtmek istiyorum: Her türlü tereddüt ve çelişkilerimizle yaşadığımız dönemler olabiliyor. Hangi ortamda ve ruhhali içerisinde olursak olalım EKİM'le ilişkide olmanın çok değerli bir hazineye sahip olmak anlamına geldiğini unutmamalıyız.

Yeni kurulan ilişkiden sonra harekete yönelik olarak hep bir iç hesaplaşmayı yaşayarak daha kararlı ve tereddütsüz bir yaklaşım içine girdim. EKİM'le gerçek buluşmam bu süreçten sonra başladı. Bugün düşünüyorum da, hareketimin yardımından mahrum kalarak bugünkü geldiğim düzeye gelebilir miydim? Bunun mümkün olmayacağını, bireysel çabamla bunu yapamayacağımı, düzenle köklü bir hesaplaşmayı yaşayamayacağımı görüyorum.

EKİM her şeyden önce benim için düzenden kopuşu ifade ediyor. Doğal ortamının verdiği muhalif kimlik, üniversite yıllarında tanıdığım değişik devrimci grup ve taraftarlarını belirleyici bir olgu olarak düşünmezsek, sosyalizmle, Türkiye devrimci hareketiyle, sınıf hareketiyle, devrimci bir kimlikle ve yaşantıyla EKİM sayesinde tanıştım.(...)

EKİM'le tanışıklığım oldukça eski olmasına rağmen (4 yıl) bu kimlikle bütünleşmemin uzun bir süreç sonunda oluşuyor olmasının yarattığı kaybı telafi edeceğim.

Samimi bir iddiayı, sarsılmaz bir iradeyle tereddütsüzce savunabilmemle hareketimin ulaştığı düzey arasında kopmaz bir bağ, dolaysız bir ilişki vardır. Bunun üzerinden bir iddiayı yenilemek sorumluluğunu taşıdığıma inanıyorum. „İşçi sınıfının davası şimdi daha güçlü!" İşçi sınıfının öncü kurmayı parti saflarına bir militan daha katılmak istiyor.

Yoldaşlar ben hazırım!

T. S.

ciltler yazılmalıdır ve yazılacaktır. Bay Kautsky ve "Bern" Enternasyonali'nin diğer liderleri bunu kavramadılarsa, sadece şunu söyleyebiliriz: Bilgisizlik gerçeğe önyargıdan daha yakındır.

Çünkü bilgisiz ama dürüst emekçi insanlar ve emekçilerin yandaşları şimdi, savaştan sonra, devrimin, iç savaşın ve proletarya diktatörlüğünün kaçınılmazlığını, en bilge reformist önyargılarla tıkabasa dolu Bay Kaustky, Macdonald, Vandervelde, Branting, Turati ve tutti quanti (tüm diğerleri)'den daha kolay kavrıyorlar.

Henri Barbusse'ün "Le feu" (Ateş) ve "Clarte" (Berraklık) adlı romanları, kitleler içinde devrimci bilincin gelişiminin her yerde algılanabilir kitlesel tezahürünün özellikle anlaşılır bir onayı olarak görülebilir. Birinci roman şimdiden bütün dillere çevrilmiş ve Fransa'da 230 bin adet dağıtılmıştır. Tamamen bilgisiz, bütünüyle düşünce ve önyargılarla bunalmış bir küçük-burjuvanın ve kitle insanının savaşın etkisi altında bir devrimciye dönüşümü burada alışılmamış biçimde güçlü, yetenekli ve gerçeğe sadık bir şekilde anlatılıyor.

Proleter ve yarı-proleter kitleler bizden yana ve gün be gün, evet saat be saat gittikçe daha fazla bizim safımıza geçiyorlar. "Bern" Enternasyonali, kitleler önünde maskesi tamamen düşer düşmez derhal iskambil kulesi gibi çökecek olan ordusuz bir kurmaydır.

Karl Liebknecht'in adı savaş sırasında tüm Antant burjuva basını tarafından kullanılarak kitleler aldatıldı, Fransız ve İngiliz emperyalizminin haydutları ve yağmacıları bu kahramana, bu "tek dürüst Alman"a -böyle diyorlardı- sempati besliyormuş gibi gösterildi.

Bern Enternasyonali'nin kahramanları şimdi Karl Liebknecht ve Rosa Luxemburg'un katledilmesini kışkırtmış olan Scheidemannlarla, işçi saflarından gelme cellat rolünü oynamış olan ve burjuvaziye cellatlık yapan Scheidemannlarla ***aynı*** örgütte bulunuyorlar. Sözde, Scheidemannları "mahkum etmek" için ikiyüzlü çabalar (sanki "mahkum etmekle" mesele değişecekmiş gibi!), gerçekte, katillerle ***aynı*** örgütte kalmaya devam ediş.

Merhum Herry Quelch 1907 yılında Stuttgart'ta Avrupalı diplomatların bir toplantısını "hırsızlar toplantısı" diye adlandırdığı için Alman hükümeti tarafından sınır dışı edilmişti. "Bern" Enternasyonali liderleri sadece bir hırsızlar topluluğu değil, bilakis alçak katiller topluluğudur.

***

Proletarya diktatörlüğü sorununu Ramsay Macdonald, sanki bu özgürlük ve demokrasi üzerine bir tartışma konusuymuş gibi birkaç sözcükle geçiyor.

Hayır. Eylem zamanıdır. Tartışmak için çok geç.

"Bern" Enternasyonali'nde en tehlikeli şey, proletarya diktatörlüğünü dil ucuyla kabul etmesidir. Bu kişiler, sırf işçi hareketinin başında kalabilmek için her şeyi kabul edecek, her şeyi imzalayacak durumdadırlar. Kautsky şimdiden, proletarya diktatörlüğüne karşı olmadığını söylüyor! Fransız sosyal-şovenleri ve "merkezcileri" proletarya diktatörlüğünden yana bir kararın altına imza atıyorlar!

Tek kuruşluk güven dahi haketmiyorlar.

Gerekli olan dil ucuyla kabul etmek değil, reformizm politikasından, burjuva özgürlük ve burjuva demokrasisi üzerine önyargılardan ***gerçekten*** tam kopmadır, gerekli şey, devrimci sınıf mücadelesi politikasının gerçekten hayata geçirilmesidir.

Onlar proletarya diktatörlüğünü sözde kabul ederek, onun yanında gizlice "çoğunluk iradesi"ni, "genel oylama"yı (Kautsky'nin yaptığı gibi), burjuva parlamenterizmini, bütün burjuva devlet aygıtının tamamen imhasından, yıkılmasından ve bütünüyle parçalanmasından vazgeçmeyi geçirmeye çalışıyorlar.

Halkın çoğunluğu proleterlerden ve yarı-proleterlerden oluşmuyorsa, proletarya diktatörlüğü olanaksız olacaktır. Kautsky ve suç ortakları, proletarya diktatörlüğü'nün "doğru"luğunu kabul etmek için "bir çoğunluk oylaması" gerektiğini iddia ederek bu gerçeği tahrif etmeye çalışıyorlar.

Komik ukalalar! Burjuva parlamentarizminin çerçevesi ve kurumları içinde ve onun adetleriyle oylama yapmanın, proletarya diktatörlüğünü gerçekleştirmek, burjuva demokrasisinden proletarya demokrasisine geçmek için baştan aşağı yıkılması ve parçalanması gereken burjuva devlet aygıtının ***bir parçası*** olduğunu kavramamışlardır.

Tarihin proletarya diktatörlüğünü gündeme getirdiği bir anda politikanın tüm önemli sorunlarının oylamayla değil, iç savaşla belirlendiğini kavramamışlardır.

Proletarya diktatörlüğünün, yeni devlet düzeninin ***tüm*** aygıtını eline alan, burjuvaziyi

(Devamı s.14'de)

II. Enternasyonal oportünizmi üzerine-2

Burjuvazinin sol yardakçıları

V. İ. LENİN

Yukarda söylenenlerin hepsini özetleyen ve devrimci proleteryanın "Bern" Enternasyonali'ne karşı uzlaşmaz teorik ve pratik-politik mücadelesinin kaçınılmazlığını netleştiren en köklü, en belli başlı görüş ayrılıkları, emperyalist savaşı iç savaşa dönüştürme ve proletarya diktatörlüğü sorunlarında bulunmaktadır.

"Bern" Enternasyonali'nin burjuva ideolojinin esiri olduğu, en iyi biçimde, 1914-1918 savaşının emperyalist karakterini kavramamış olduğu (ya da: kavramak istemediği, ya da: sanki kavramamış gibi yaptığı) için, bu savaşın tüm ileri ülkelerin proletaryasıyla burjuvazisi arasında iç savaşa dönüşmesinin kaçınılmazlığını da kavramamasında ifadesini bulur.

Bolşevikler Kasım 1914'de bu kaçınılmazlığa işaret ettiklerinde, bütün ülkelerin filistenleri budalaca alaylarla yanıt verdiler ve "Bern" Enternasyonali'nin bütün liderleri de bu filistenler arasındaydı. Şimdi emperyalist savaşın iç savaşa dönüşümü bir dizi ülkede, sadece Rusya'da değil, Finlandiya, Macaristan, Almanya, hatta tarafsız İsviçre'de de olgu haline geldi, ve iç savaşın yükselişi istisnasız bütün ileri ülkelerde algılanabilir, hissedilebilir, elle tutulabilir haldedir.

Bu sorunu şimdi suskunlukla geçiştirmek (Ramsay Macdonald'ın yaptığı gibi), veya kaçınılmaz iç savaşı yapmacık uzlaşıcı laflarla ***atlamak*** (Bay Kautsky ve suç ortaklarının yaptığı gibi), proletaryaya doğrudan ihanetle eşanlamlıdır, gerçekten burjuvazinin safına geçmekle eşanlamlıdır. Çünkü burjuvazinin gerçek politik liderleri iç savaşın kaçınılmazlığını çoktan kavradılar ve mükemmel, iyi düşünülmüş, sistematik biçimde onun hazırlığını yapıyorlar, onun için pozisyonlarını sağlamlaştırıyorlar.

Tüm dünya burjuvazisi yaklaşan iç savaşta proletaryanın ezilmesini hazırlamak için var gücünü toplayarak, korkunç bir enerji, ruh, kararlılık harcayarak, hiç bir canilikten kaçınmadan, ülkeleri açlığa ve tamamen yok olmaya mahkum ediyor. "Bern" Enternasyonali'nin kahramanları ise, deliler ya da ikiyüzlü papazlar ya da ukala profesörler gibi, eski, hurdaya çıkmış, beylik reformist şarkıyı söylüyorlar! Bundan daha iğrenç, daha mide bulandırıcı bir manzara yoktur!

Kautsky ve Macdonaldlar, kapitalistlerden tavizler, reformist yol için onay koparmak amacıyla onları devrimle ***korkutmaya***, burjuvaziyi iç savaşla ***korkutmaya*** devam ediyorlar. "Bern" Enternasyonali'nin bütün yazdıkları, tüm felsefesi, bütün politikası bu kapıya çıkıyor.

Bu acınası uşaklığı Rusya'da 1905 yılında liberallerde (Kadetlerde), 1917-1919 yıllarında Menşeviklerde ve "Sosyal-devrimciler"de gözlemledik. Kitleleri iç savaşta burjuvaziyi ***yenmenin*** kaçınılmazlığı ve gerekliliği bilinciyle ***eğitmek*** gerektiğini, bütün politikayı bu hedefin bakış açısından yürütmek ve tüm sorunları bu bakış açısından hareketle aydınlatmak, ortaya koymak ve çözmek gerektiğini - "Bern" Enternasyonali'nin uşak ruhluları bunu hiç düşünmüyorlar. Ve bu yüzden hedefimiz, iflah olmaz reformistleri, yani Bern enternasyonali liderlerinin onda dokuzunu kesin olarak burjuvazinin yardakçılarımn çöp çukuruna itmek olanaklıdır.

Burjuvazi, işçi sınıfının bir bölümünün güvendiği ve reformist yol olasılığı üzerine gevezeliklerle burjuvaziyi allayıp pullayıp göklere çıkaran, bu tür gevezeliklerle halkın gözünü boyayan, reformist yolun çekiciliklerini ve olanaklarını ballandıra ballandıra anlatarak halkı devrimden ***uzaklaştıran*** bu tür yardakçılara ihtiyaç duyar.

Kautsky'nin, Menşeviklerimizin ve Sosyal-Devrimcilerimizin tüm yazıları böyle ballandıra ballandıra anlatmakla aynı kapıya çıkıyor ve devrimden korkan ödlek küçük-burjuvanm zırlamalarından başka bir şey değildir.

Devrimci ve sadece devrimci yolu kaçınılmaz kılan ve tarihin gündeme koymuş olduğu sorunların iç savaş dışında başka bir çözümünü olanaksız hale getiren baş iktisadi nedenlerin neler olduğunu burada ayrıntılı olarak tekrarlama olanağına sahip değiliz. Bu konuda

(Devamı s.23'de)